

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΕΣ

Εθνική Έκθεση

**για την εφαρμογή της Οδηγίας 2011/70/Ευρατόμ
του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2011 για την
Υπεύθυνη και Ασφαλή Διαχείριση Αναλωμένων
Καυσίμων και Ραδιενεργών Αποβλήτων
στην Κυπριακή Δημοκρατία**

*η οποία υποβάλλεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με βάση το Άρθρο 14 της
πιο πάνω Οδηγίας και τον Κανονισμό 17(1) της Κ.Δ.Π. 178/2014 (οι «περί
Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας
(Υπεύθυνη και Ασφαλής Διαχείριση Αναλωμένων Καυσίμων και
Ραδιενεργών Αποβλήτων) Κανονισμοί του 2014»)*

**Λευκωσία, Κύπρος
Ιούλιος 2015**

Πίνακας περιεχομένων

1	Εισαγωγή	4
1.1	Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2011/70/Ευρατόμ (Άρθρο 15)	4
1.2	Υποχρέωση υποβολής εκθέσεων που απορρέει από την Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ (Άρθρο 14)	4
2	Ανασκόπηση της παρούσας κατάστασης	5
3	Σκοπός και εφαρμογή (Άρθρο 2)	7
4	Εθνική πολιτική για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 4(3))	7
4.1	Βασικές αρχές (Άρθρο 4(3))	7
4.2	Καταμερισμός των ευθυνών (Άρθρα 4(1), 4(2), 4(4), 5(1), 7(1), 9 και 12(1)(ζ))	10
4.3	Υποχρεώσεις αδειούχων προσώπων (Άρθρο 7)	12
4.4	Σύστημα κατηγοριοποίησης ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 12(1)(γ))	15
4.5	Εθνικό Αρχείο ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 12(1)(γ))	15
4.6	Τελικά σημεία διάθεσης – Διαδρομές διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων	15
5	Το εθνικό πλαίσιο (Άρθρο 5).....	18
5.1	Νομοθετικό πλαίσιο (Άρθρα 5(1) και 6(3))	19
5.2	Κανονιστικό ρυθμιστικό πλαίσιο (Άρθρα 5 και 6)	23
5.2.1	Το σύστημα αδειοδότησης (υποβολή δήλωσης, καταχώρηση και αδειοδότηση)...	23
5.2.2	Καθορισμός της Αρμόδιας Αρχής.....	27
5.3	Οργανωτικό πλαίσιο (Άρθρα 5 και 6).....	28
6	Το Εθνικό Πρόγραμμα για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρα 11, 12 και 15(4))	30
7	Εμπειρογνωμοσύνη και Δεξιότητες (Άρθρο 8)	31
8	Οικονομικοί πόροι (Άρθρο 9).....	32

9	Διαφάνεια και ενημέρωση του κοινού (Άρθρο 10)	33
10	Αυτοαξιολόγηση και αξιολόγηση ομοτίμων (Άρθρο 14(3))	35
11	Παραπομπές και πρόσβαση σε σχετικά έγγραφα.....	37
12	Στοιχεία επικοινωνίας με την ΥΠΕΛ/ΤΕΕ	40
ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Κύριες εκτός χρήσης κλειστές ραδιενεργές πηγές και ραδιενεργά απόβλητα που περιλαμβάνονται στο εθνικό αρχείο ραδιενεργών αποβλήτων		
		41

Συντομογραφίες

(κατά αλφαβητική σειρά)

ΑΑ	Αρμόδια Αρχή
ΔΟΑΕ	Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕπ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΠ	Εθνικό Πρόγραμμα (για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων)
ΕΥΡΑΤΟΜ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΕΧΚΡΠ	Εκτός Χρήσης Κλειστές Ραδιενεργές Πηγές
Κ.Δ.Π.	Κανονιστική Διοικητική Πράξη
ΤΕΑ	Τεχνική Επιτροπή Αδειοδότησης
ΤΕΕ	Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
ΥΕΠΚΑ	Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΥΠΕΛ	Υπηρεσία Ελέγχου και Επιθεώρησης για Ακτινοβολίες
ENSREG	Ομάδα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Πυρηνικής Ασφάλειας
EURDEP	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταλλαγής Ραδιολογικών Δεδομένων
GICNT	Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Καταπολέμηση της Πυρηνικής Τρομοκρατίας
GSG	Γενικός Οδηγός Ασφάλειας
ICAO	Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας
IMDGC	Διεθνής Ναυτιλιακός Κώδικας για τα Επικίνδυνα Εμπορεύματα
ITDB	Βάση Δεδομένων Περιστατικών και Διακίνησης (του ΔΟΑΕ)
NORM	Φυσικά Ραδιενεργά Υλικά
TENORM	Τεχνολογικά Εμπλουτισμένα Φυσικά Ραδιενεργά Υλικά
UNECE	Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη
UPU	Παγκόσμια Ταχυδρομική Ένωση

1 Εισαγωγή

1.1 Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2011/70/Ευρατόμ (Άρθρο 15)

Η Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2011 για τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση των αναλωμένων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων [Αρ. Αναφ. 1] που προέρχονται από ειρηνικές δραστηριότητες («η Οδηγία για τα ραδιενεργά απόβλητα»), εκδόθηκε στις 19 Ιουλίου 2011 και τέθηκε σε ισχύ στις 22 Αυγούστου 2011 (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L 199, σ. 48-56).

Στην Κυπριακή Δημοκρατία, η «Οδηγία για τα ραδιενεργά απόβλητα» έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με τη μορφή ειδικών Κανονισμών (Κ.Δ.Π. 178/2014) («οι Κανονισμοί για τα ραδιενεργά απόβλητα») [Αρ. Αναφ. 2], με βάση τους περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας Νόμους του 2002 έως 2011 [Αρ. Αναφ. 5, 6 και 7], οι οποίοι Κανονισμοί τέθηκαν σε ισχύ με τη δημοσίευσή τους στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 4 Απριλίου 2014 (Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, Παράρτημα ΙΙΙ, Μέρος Ι - Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις, Τεύχος 4770, σελ. 591-597).

1.2 Υποχρέωση υποβολής εκθέσεων που απορρέει από την Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ (Άρθρο 14)

Εκτός από τις λουπές υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα Κράτη Μέλη (ΚΜ) βάσει της Οδηγίας για τα ραδιενεργά απόβλητα, μια σημαντική υποχρέωση βάσει του Άρθρου 14(1) της Οδηγίας είναι ότι τα ΚΜ θα πρέπει να υποβάλλουν έκθεση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕπ) σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας για πρώτη φορά έως τις 23 Αυγούστου 2015, και έκτοτε ανά τρία έτη, λαμβάνοντας υπόψη την ανασκόπηση και υποβολή εκθέσεων δυνάμει της Κοινής Σύμβασης για την Ασφάλεια Διαχείρισης Αναλωμένου Καυσίμου και την Ασφάλεια Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων («η Κοινή Σύμβαση») [Αρ. Αναφ. 3].

Επιπλέον, τα ΚΜ σε τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον κάθε 10 χρόνια πρέπει να μεριμνούν για τη διενέργεια αυτοαξιολόγησης του εθνικού πλαισίου τους, της αρμόδιας αρχής (ΑΑ), του Εθνικού Προγράμματος (ΕΠ) και της εφαρμογής του και να προσκαλούν διεθνείς αξιολογήσεις ομοτίμων του εθνικού πλαισίου τους, της ΑΑ ή/και του ΕΠ, με στόχο την διασφάλιση υψηλών προτύπων ασφαλείας σχετικά με την ασφαλή διαχείριση των αναλωμένων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης από ομοτίμους πρέπει να κοινοποιούνται στην ΕΕπ και στα άλλα ΚΜ και μπορούν να διατίθενται στο κοινό, εφόσον δεν υπάρχει σύγκρουση με τις πληροφορίες ασφαλείας που αφορούν την φύλαξη ραδιενεργών αποβλήτων και δικαιώματα ιδιοκτησίας.

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται σε εκπλήρωση των παραπάνω υποχρεώσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις "Τελικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Εκθέσεις των ΚΜ με βάση την Οδηγία για

τα Ραδιενεργά Απόβλητα" [Αρ. Αναφ. 4] της Ομάδας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Πυρηνικής Ασφάλειας (ENSREG). Τα Άρθρα της «Οδηγίας για τα ραδιενεργά απόβλητα» που σχετίζονται με κάθε τμήμα της παρούσας έκθεσης, εμφανίζονται σε όλες τις επικεφαλίδες και στο κείμενο σε παρένθεση (...).

2 Ανασκόπηση της παρούσας κατάστασης

Δεν υπάρχουν πυρηνικές εγκαταστάσεις στη χώρα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην παραγωγή ή τη διαχείριση αναλωμένων καυσίμων (δηλαδή πυρηνικοί σταθμοί, ερευνητικοί αντιδραστήρες, πυρηνικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας, ορυχεία ουρανίου ή θορίου κ.λπ.) και η συμπερίληψη της πυρηνικής ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας δεν περιλαμβάνεται στους σχεδιασμούς της κυβέρνησης για το προβλεπτό μέλλον. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει άμεση προοπτική απόκτησης πυρηνικών υλικών ή αναλωμένων καυσίμων και δεν υπάρχουν ούτε σχεδιάζονται δραστηριότητες που σχετίζονται με πυρηνικά υλικά ή αναλωμένα καύσιμα.

Στην Κυπριακή Δημοκρατία, τα ραδιενεργά απόβλητα προέρχονται κυρίως από δραστηριότητες στον τομέα της ιατρικής, της βιομηχανίας και της έρευνας. Όλες οι πηγές και ραδιοϊσότοπα που χρησιμοποιούνται στην Κύπρο παράγονται στο εξωτερικό, κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Τα ραδιενεργά απόβλητα μπορεί να παράγονται σε εργαστήρια πυρηνικής ιατρικής σε μικρούς όγκους, σε στερεή ή υγρή μορφή και σε πολύ χαμηλά επίπεδα ραδιενέργειας. Υπάρχουν επίσης μερικές παλαιές (legacy) εκτός χρήσης κλειστές ραδιενεργές πηγές (ΕΧΚΡΠ), που χρησιμοποιήθηκαν για θεραπεία του καρκίνου στο παρελθόν, ανιχνευτές καπνού και αλεξικέραυνα.

Όλες οι πρακτικές στις οποίες χρησιμοποιούνται ραδιενεργά υλικά, περιλαμβανομένων των πρακτικών με ραδιενεργά απόβλητα, πρέπει να είναι αδειοδοτημένες με βάση τους περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας Νόμους του 2002 έως 2011 ("ο Νόμος") [Αρ. Αναφ. 5, 6 και 7]. Για κλειστές πηγές, επιβάλλεται όρος στους κατόχους άδειας να επιστρέφουν στον προμηθευτή/κατασκευαστή κάθε εκτός χρήσεως πηγή μετά το πέρας της ωφέλιμης ζωής της. Μικρές ποσότητες βραχύβιων ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται σε ιατρικές εφαρμογές σε τμήματα πυρηνικής ιατρικής αποθηκεύονται μέχρι η ραδιενέργειά τους μειωθεί σε τέτοια επίπεδα, ώστε να μπορούν να απορριφθούν ως συνήθη, μη ραδιενεργά, απόβλητα. Επίσης, ραδιενεργά απόβλητα που παράγονται σε ερευνητικές δραστηριότητες και δεν μπορούν να διατεθούν ως συνήθη απόβλητα, πρέπει να αποθηκεύονται μέχρις ότου η ραδιενέργειά τους μειωθεί σε τέτοια επίπεδα, ώστε να μπορούν να απορριφθούν ως συνήθη, μη ραδιενεργά, απόβλητα ή να εξαχθούν/αποσταλούν στο εξωτερικό για τελική διάθεση.

Επιπλέον, όλα τα παλαιά μέταλλα που εξάγονται/αποστέλλονται σε διάφορες χώρες για επεξεργασία/ανακύκλωση ελέγχονται για ραδιενέργεια πριν από την αποστολή τους.

Όλες οι ΕΧΚΡΠ, όπως οι πηγές ακτινοθεραπείας κοβαλτίου-60 και μικρές πηγές από άλλες ιατρικές εφαρμογές, αλεξικέραυνα, ανιχνευτές καπνού, μικρές πηγές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν για εκπαιδευτικούς σκοπούς σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κ.λπ. έχουν συλλεγεί σε μία αδειοδοτημένη από την ΑΑ εγκατάσταση προσωρινής αποθήκευσης εντός του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας (αδειούχο πρόσωπο) του Υπουργείου Υγείας, έως ότου ληφθεί απόφαση για την τελική διάθεσή τους, π.χ. αποστολή στο εξωτερικό ή σε εγκατάσταση τελικής διάθεσης στην Κύπρο.

Η διαχείριση αναλωμένων καυσίμων στη χώρα απαγορεύεται από τον Νόμο (Κανονισμός 5 των Κανονισμών για τα ραδιενεργά απόβλητα). Επίσης, δεν υπάρχουν στη χώρα εγκαταστάσεις που θα μπορούσαν να διαχειριστούν, επεξεργαστούν, επανεπεξεργαστούν, προπαρασκευάσουν για περαιτέρω επεξεργασία κ.λπ. ραδιενεργά απόβλητα. Η εθνική πολιτική και στρατηγική [Αρ. Αναφ. 8] αναφέρεται μόνο στην ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, και αποτελεί εθνική δέσμευση για την αντιμετώπιση όλων των ζητημάτων σχετικά με τα ραδιενεργά απόβλητα, με συντονισμένο, συνεργατικό και βιώσιμο τρόπο, σύμφωνα και με τις ευρωπαϊκές και άλλες διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας.

Η πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων βασίζεται στην εφαρμογή κλιμακωτής προσέγγισης (graded approach), ανάλογα με τη χρήση των ραδιενεργών υλικών και των σχετικών πρακτικών στη χώρα.

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος της ΕΕ από το 2004 και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ) από το 1965. Η νομοθεσία στην Κυπριακή Δημοκρατία σχετικά με την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων είναι εναρμονισμένη με ευρωπαϊκό κεκτημένο και τα πρότυπα του ΔΟΑΕ.

Η Κυπριακή Δημοκρατία προσχώρησε στην Κοινή Σύμβαση για την ασφάλεια διαχείρισης αναλωμένου καυσίμου και την ασφάλεια διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων στις 21 Οκτωβρίου 2009, με τον κυρωτικό Νόμο Ν.13(III)/2009, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 24ης Ιουλίου 2009, Τεύχος 4120 [Αρ. Αναφ. 9]. Ο νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 19 Ιανουαρίου 2010. Από την προσχώρησή της στην εν λόγω Σύμβαση, η Δημοκρατία συμμετείχε σε δύο συναντήσεις ανασκόπησης, το 2012 και το 2015, και υπέβαλε σχετικές Εθνικές Εκθέσεις.

Η ευθύνη εφαρμογής της νομοθεσίας για την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων έχει ανατεθεί στον Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ), στο πλαίσιο του Νόμου [Αρ. Αναφ. 5, 6 και 7]. Επιπλέον, οι Κανονισμοί για τα ραδιενεργά απόβλητα [Αρ. Αναφ. 2], προβλέπουν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να θεσπίσει εθνικό πλαίσιο για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων και να εφαρμόζει εθνική πολιτική και στρατηγική στο θέμα αυτό. Αυτό είναι επίσης, απαίτηση της Κοινής Σύμβασης [Αρ. Αναφ. 3] και άλλων Συμβάσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των εργαζομένων, του κοινού και του περιβάλλοντος από τις ραδιολογικούς κινδύνους που προκύπτουν από τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.

Το σύστημα κατηγοριοποίησης των ραδιενεργών αποβλήτων που ακολουθείται υποστηρίζει τις διευθετήσεις για την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τους ιδιαίτερους τύπους και ιδιότητες των ραδιενεργών αποβλήτων.

3 Σκοπός και εφαρμογή (Άρθρο 2)

Οι Κανονισμοί για τα ραδιενεργά απόβλητα εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, από την παραγωγή έως τη διάθεσή τους, όταν τα ραδιενεργά απόβλητα προκύπτουν από ειρηνικές δραστηριότητες.

Οι πιο πάνω Κανονισμοί δεν εφαρμόζονται στα απόβλητα της εξορυκτικής βιομηχανίας (φυσικά ραδιενεργά υλικά (NORM) ή τεχνολογικά εμπλουτισμένα φυσικά ραδιενεργά υλικά (TENORM)) που μπορεί να είναι ραδιενεργά και στις αδειοδοτημένες εκλύσεις.

Ο Κανονισμός 6(5) δεν εφαρμόζεται για τον επαναπατρισμό των ΕΧΚΡΠ στον προμηθευτή ή τον κατασκευαστή τους.

Οι διατάξεις των πιο πάνω Κανονισμών εφαρμόζονται χωρίς επηρεασμό του δικαιώματος της ΑΑ ή μιας επιχείρησης στη Δημοκρατία να επιστρέψει ραδιενεργά απόβλητα, μετά από επεξεργασία, στη χώρα προέλευσής τους, όταν:

- (α) πρόκειται να μεταφερθούν ραδιενεργά απόβλητα στη Δημοκρατία ή στην οικεία επιχείρηση προς επεξεργασία, ή
- (β) πρόκειται να μεταφερθεί άλλο υλικό στη Δημοκρατία ή στην οικεία επιχείρηση με σκοπό την ανάκτηση των ραδιενεργών αποβλήτων.

Η διαχείριση αναλωμένων καυσίμων στη Δημοκρατία απαγορεύεται (**Άρθρο 15(2)**).

4 Εθνική πολιτική για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 4(3))

Η ΑΑ, όπως περιγράφεται στο τμήμα 5.2 της παρούσας έκθεσης, έχει εκπονήσει και εφαρμόζει την εθνική πολιτική για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων.

4.1 Βασικές αρχές (Άρθρο 4(3))

Η εθνική πολιτική για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων στην Κυπριακή Δημοκρατία βασίζεται στις ακόλουθες γενικές αρχές:

- (α) Η εθνική πολιτική για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων αποτελεί εθνική δέσμευση για τον χειρισμό των ζητημάτων που αφορούν τα ραδιενεργά απόβλητα, με συντονισμένο, συνεργατικό και βιώσιμο τρόπο, σύμφωνα με τους εθνικούς στόχους και τις αναγνωρισμένες διεθνείς αρχές για την προστασία των ατόμων, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος από τυχόν επιβλαβείς επιπτώσεις των ιονιζουσών ακτινοβολιών λόγω των ραδιενεργών αποβλήτων, και για να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη επιβάρυνση των μελλοντικών γενεών (**Άρθρο 1(1)**).
- (β) Η πολιτική αυτή είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του εθνικού νομοθετικού πλαισίου, τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας ως μέλους της ΕΕ και του ΔΟΑΕ (θεμελιώδεις αρχές ασφαλείας) [Αρ. Αναφ. 10], τις σχετικές διεθνείς αρχές ασφάλειας και όλες τις διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες τις οποίες η Κύπρος έχει υπογράψει ή στις οποίες είναι συμβαλλόμενο μέρος.
- (γ) Η πολιτική οδηγεί στη θέσπιση ενός συνεκτικού, συνολικού και ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων στην Κύπρο, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους τύπους των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στη χώρα, σε όλα τα στάδια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων που προκύπτουν από ειρηνικές εφαρμογές όπου γίνεται χρήση ιονιζουσών ακτινοβολιών.
- (δ) Η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας έχει την τελική ευθύνη για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.
- (ε) Το οικονομικό κόστος για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, από την παραγωγή έως τη διάθεσή τους, βαρύνει, πρωταρχικά, τους παραγωγούς των αποβλήτων (αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»).
- (στ) Η διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων σε ειδικές εγκαταστάσεις αναγνωρίζεται ως το τελικό καταληκτικό σημείο για την αειφόρο διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, εκτός αν τα απόβλητα αυτά μπορούν να αποδεσμευθούν ή να εξαιρεθούν, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εθνικής νομοθεσίας.
- (ζ) Λαμβάνονται υπόψη οι αλληλεξαρτήσεις μεταξύ όλων των σταδίων, από την παραγωγή μέχρι την τελική διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων.
- (η) Τα ραδιενεργά απόβλητα πρέπει να τυγχάνουν διαχείρισης με ασφάλεια, ακόμη και σε μακροπρόθεσμη βάση, με χαρακτηριστικά παθητικής ασφάλειας.
- (θ) Η ελαχιστοποίηση της παραγωγής ραδιενεργών αποβλήτων κατά το στάδιο του σχεδιασμού («ελαχιστοποίηση στην πηγή»), της λειτουργίας και του παροπλισμού των εγκαταστάσεων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

- (ι) Η εφαρμογή μέτρων που αφορούν την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να ακολουθεί κλιμακωτή προσέγγιση.
- (ια) Η διαδικασία λήψης αποφάσεων που ακολουθείται πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικές αποδείξεις και να γίνεται με τεκμηριωμένο τρόπο, για όλα τα στάδια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.

Οι παραπάνω αρχές είναι στενά συσχετισμένες με τον στόχο της αειφόρου ανάπτυξης, η οποία ικανοποιεί τις παρούσες ανάγκες χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Εκτός από διεθνώς παραδεκτές αρχές, η διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων υλοποιείται σύμφωνα και με τις ακόλουθες αρχές:

- (α) Διαφάνεια: Όλες οι δραστηριότητες διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να διενεργούνται κατά ανοικτό και διαφανή τρόπο και το κοινό θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, εφόσον αυτό δεν παραβιάζει την ασφάλεια του ραδιενεργού υλικού και δικαιώματα ιδιοκτησίας.
- (β) Προφύλαξη: Όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την ασφάλεια μιας δραστηριότητας θα πρέπει να υιοθετείται προληπτική προσέγγιση (αρχή της συνετούς προφύλαξης).
- (γ) Ενδοκυβερνητική συνεργασία και αποτελεσματικός εθνικός συντονισμός: Η διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτρέπεται η επικάλυψη αρμοδιοτήτων/ευθυνών και να μεγιστοποιείται ο συντονισμός.
- (δ) Διεθνής συνεργασία: Η κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι μοιράζεται την ευθύνη για τα παγκόσμια και περιφερειακά θέματα διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων με άλλες χώρες. Οι δράσεις της πρέπει να ακολουθούν τις αρχές της εθνικής πολιτικής και τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες.
- (ε) Δημόσια συμμετοχή: Όταν λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα και οι ανησυχίες όλων των ενδιαφερομένων ή θιγομένων μερών.
- (στ) Ανάπτυξη δυνατοτήτων και εκπαίδευση: Η κυβέρνηση θα πρέπει να δημιουργήσει ευκαιρίες για την ανάπτυξη των ατόμων στα θέματα της κατανόησης, των δεξιοτήτων και της γενικής ικανότητας σε σχέση με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.
- (ζ) Η κυβέρνηση θα χρησιμοποιήσει αυτές τις αρχές για την ανάπτυξη, τον έλεγχο και την εφαρμογή της πολιτικής της. Η κυβέρνηση θα χρησιμοποιήσει επίσης τις αρχές αυτές στη λήψη αποφάσεων, στη διαφάνεια και, όπου είναι αναγκαίο, για την τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

4.2 Καταμερισμός των ευθυνών (Άρθρα 4(1), 4(2), 4(4), 5(1), 7(1), 9 και 12(1)(ζ))

Η ΑΑ, όπως περιγράφεται στο τμήμα 5.2 της παρούσας έκθεσης, έχει την τελική ευθύνη για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στη Δημοκρατία (**Άρθρο 4(1)**).

Στην περίπτωση που ραδιενεργά απόβλητα μεταφέρονται για επεξεργασία ή επανεπεξεργασία από τη Δημοκρατία σε άλλο ΚΜ ή σε τρίτη χώρα, η Δημοκρατία διατηρεί την τελική ευθύνη για την ασφαλή και υπεύθυνη διάθεση αυτών των ραδιενεργών αποβλήτων, περιλαμβανομένων τυχόν ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται ως υποπροϊόντα (**Άρθρο 4(2)**).

Η διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στη Δημοκρατία πραγματοποιείται στη Δημοκρατία, εκτός αν, κατά τη στιγμή της μεταφοράς τους βρίσκεται σε ισχύ συμφωνία, στη βάση κριτηρίων που καθορίζει η ΕΕπ με βάση το Άρθρο 16(2) της Οδηγίας 2006/117/Ευρατόμ [Αρ. Αναφ. 11], μεταξύ της Δημοκρατίας και άλλου ΚΜ ή τρίτης χώρας, για τη χρήση εγκατάστασης διάθεσης στο εν λόγω ΚΜ ή τρίτη χώρα (**Άρθρο 4(4)**).

Πριν από την εξαγωγή ραδιενεργών αποβλήτων σε τρίτη χώρα, η ΑΑ ενημερώνει την ΕΕπ σχετικά με το περιεχόμενο οποιασδήποτε συμφωνίας και λαμβάνει εύλογα μέτρα ώστε να διασφαλίζει ότι:

- (α) η χώρα προορισμού έχει συνάψει συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας, η οποία καλύπτει τα ραδιενεργά απόβλητα ή είναι συμβαλλόμενο μέρος της Κοινής Σύμβασης·
- (β) η χώρα προορισμού διαθέτει προγράμματα διαχείρισης και διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων με σκοπό να διασφαλίζονται υψηλά επίπεδα ασφάλειας, ισοδύναμα με εκείνα των Κανονισμών, και
- (γ) η εγκατάσταση διάθεσης στη χώρα προορισμού διαθέτει άδεια ώστε να μεταφερθούν σε αυτήν ραδιενεργά απόβλητα, βρίσκεται σε λειτουργία πριν από τη μεταφορά και ο τρόπος διαχείρισής της συνάδει με τις απαιτήσεις που εκτίθενται στο πρόγραμμα για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων της συγκεκριμένης χώρας προορισμού (**Άρθρο 4(4)**).

Η εθνική πολιτική προβλέπει τον καταμερισμό των ευθυνών που σχετίζονται με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων:

- (α) Η ευθύνη για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων έχει ανατεθεί στον ΥΕΠΚΑ, ως η ΑΑ για ακτινοπροστασία και πυρηνική ασφάλεια. Σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτή, έχει ιδρυθεί από το 2002 η Υπηρεσία Ελέγχου και Επιθεώρησης για Ακτινοβολίες (ΥΠΕΛ) του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΤΕΕ), η οποία ασχολείται με αδειοδοτήσεις, ελέγχους, επιθεωρήσεις και με δραστηριότητες επιβολής/εφαρμογής της νομοθεσίας.

- (β) Η ΑΑ είναι λειτουργικά διαχωρισμένη από οποιονδήποτε άλλον φορέα/οργάνωση που συνδέεται με την προώθηση ή χρήση της πυρηνικής ενέργειας ή άλλων ραδιενεργών υλικών ή με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ουσιαστική ανεξαρτησία από αθέμιτη επιρροή στον ρυθμιστικό ρόλο της. Είναι κατανοητό ότι η χρήση ραδιενεργών πηγών από την ίδια την ΑΑ για την επιτέλεση των ρυθμιστικών καθηκόντων της δεν επηρεάζει την ανεξαρτησία της.
- (γ) Ο ΥΕΠΚΑ είναι υπεύθυνος για τη χάραξη πολιτικής, διασφαλίζοντας τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, και για την εφαρμογή εθνικά συντονισμένης κλιμακωτής προσέγγισης στη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, ικανοποιώντας τις εθνικές υποχρεώσεις όσον αφορά διεθνείς συμφωνίες, όπου εφαρμόζεται, αναθεωρώντας και επικαιροποιώντας την εθνική πολιτική και τη στρατηγική για την ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων και διασφαλίζοντας τη συμμόρφωση με την παρούσα πολιτική και την εφαρμογή της στρατηγικής.
- (δ) Οι παραγωγοί των ραδιενεργών αποβλήτων έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων αυτών που παράγουν και η ευθύνη αυτή δεν μπορεί να μεταβιβαστεί. Κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, η ευθύνη αυτή βαρύνει τα αδειούχα πρόσωπα και ανατίθεται από την ΑΑ με τη χορήγηση τέτοιας άδειας. Οι παραγωγοί ραδιενεργών αποβλήτων είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων από τεχνικής, οικονομικής και διοικητικής άποψης, εντός του εθνικού κανονιστικού πλαισίου και των εφαρμοζόμενων διευθετήσεων της κυβέρνησης, καθώς και για την ανάπτυξη και τη συνεχή επανεξέταση των δικών τους ειδικών συστημάτων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.
- (ε) Η κυβέρνηση έχει την τελική ευθύνη για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.
- (στ) Η κυβέρνηση αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, στις περιπτώσεις όπου ο παραγωγός δεν υφίσταται πλέον ως νομική οντότητα (ραδιενεργά απόβλητα χωρίς ιδιοκτήτη) και για τη διενέργεια ελέγχου σε κλειστές εγκαταστάσεις διάθεσης και τη χρηματοδότησή τους, ανάλογα με την περίπτωση.
- (ζ) Σε περίπτωση που ραδιενεργά απόβλητα μεταφέρονται για επεξεργασία ή επανεπεξεργασία από τη Δημοκρατία σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, την τελική ευθύνη για την ασφαλή και υπεύθυνη διάθεση των υλικών αυτών, περιλαμβανομένων τυχόν ραδιενεργών αποβλήτων ως υποπροϊόντων, έχει η Δημοκρατία.

Η εθνική στρατηγική προβλέπει τον καταμερισμό των ευθυνών για την ανάπτυξη και την εφαρμογή της στρατηγικής:

- (α) Ο ΥΕΠΚΑ είναι υπεύθυνος για τον μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχεδιασμό.

- (β) Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ διατηρεί εθνικό αρχείο των υφιστάμενων ραδιενεργών αποβλήτων στη χώρα, το οποίο πρέπει να είναι επικαιροποιημένο και στο οποίο να τηρούνται όλες οι κατάλληλες πληροφορίες.
- (γ) Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ θα προσαρμόσει το σύστημα κατηγοριοποίησης των ραδιενεργών αποβλήτων που είναι σε χρήση, με βάση την τελική λύση (ή τις τελικές λύσεις) που θα προσδιοριστεί για τα ραδιενεργά απόβλητα, σύμφωνα και με τον οδηγό του ΔΟΑΕ αρ. GSG-1 "Κατηγοριοποίηση των ραδιενεργών αποβλήτων", ΔΟΑΕ, Βιέννη, 2009 [Αρ. Αναφ. 12].
- (δ) Οι συμβάσεις των υπηρεσιών για τη συλλογή, τον χαρακτηρισμό, τη μεταφορά και την επεξεργασία όλων των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στην Κύπρο θα συνάπτονται κατά περίπτωση και θα υλοποιούνται υπό τον ρυθμιστικό έλεγχο της ΥΠΕΛ/ΤΕΕ.
- (ε) Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ ενημερώνει την κυβέρνηση σε ετήσια βάση σχετικά με τις δραστηριότητες που εκτελούνται κατά την περίοδο αναφοράς, τις ποσότητες και τους τύπους των ραδιενεργών αποβλήτων που έχουν τύχει διαχείρισης και για οποιαδήποτε άλλα σχετικά θέματα.
- (στ) Σε περίπτωση που άλλες κυβερνητικές ή μη υπηρεσίες συμμετέχουν με οποιονδήποτε τρόπο στη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, αυτό θα πρέπει να γίνεται με συντονισμένο τρόπο, να είναι υπεύθυνες για την συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και να ενημερώνουν σχετικά την κυβέρνηση.

4.3 Υποχρεώσεις αδειούχων προσώπων (Άρθρο 7)

Η πρωταρχική ευθύνη για την προστασία από την ακτινοβολία και την πυρηνική ασφάλεια εντός των εγκαταστάσεων ή των υποστατικών του, περιλαμβανομένης της ασφάλειας των εγκαταστάσεων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, ανήκει στο αδειούχο πρόσωπο και η ευθύνη αυτή δεν μπορεί να μεταβιβαστεί.

Το αδειούχο πρόσωπο είναι υπεύθυνο για την άσκηση των δραστηριοτήτων του με τρόπο που να διασφαλίζει την ασφάλεια των πηγών ή ακτινοβολητών που κατέχει, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τους όρους της άδειας, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές ακτινοπροστασίας, και λαμβάνοντας όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων, των ασθενών, του κοινού, της περιουσίας και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που προκύπτουν από τη χρήση ιονιζουσών ακτινοβολιών. Ο κάτοχος άδειας είναι υποχρεωμένος, βάσει του Νόμου, να αξιολογεί τακτικά, να ελέγχει και να βελτιώνει συνεχώς, στον βαθμό του εύλογα εφικτού, την ασφάλεια της εγκατάστασης ή της δραστηριότητας διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων με συστηματικό και επαληθεύσιμο τρόπο. Αυτό επιτυγχάνεται με την κατάλληλη αξιολόγηση της ασφάλειας και άλλα αποδεικτικά στοιχεία και στοιχεία τεκμηρίωσης.

Στο πλαίσιο της χορήγησης άδειας σε εγκατάσταση ή δραστηριότητα, η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις ασφάλειας πρέπει να καλύπτει την ανάπτυξη και διεξαγωγή της δραστηριότητας και την ανάπτυξη, λειτουργία και παροπλισμό της εγκατάστασης ή την παύση λειτουργίας της εγκατάστασης διάθεσης, καθώς και το στάδιο μετά την παύση λειτουργίας της εγκατάστασης διάθεσης. Οι απαιτήσεις ασφάλειας σχετίζονται άμεσα με την πολυπλοκότητα της διεργασίας και το μέγεθος των κινδύνων που σχετίζονται με τα ραδιενεργά απόβλητα και με την εν λόγω εγκατάσταση ή δραστηριότητα. Η διαδικασία χορήγησης της άδειας συμβάλλει στην ασφάλεια της εγκατάστασης ή της δραστηριότητας υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας, στη διάρκεια περιστατικών λειτουργίας που μπορούν να προβλεφθούν και σε περίπτωση ατυχημάτων εξαιτίας του σχεδιασμού. Επίσης, παρέχει την απαραίτητη εγγύηση ασφαλείας της εγκατάστασης ή της δραστηριότητας. Εφαρμόζονται μέτρα με σκοπό την πρόληψη ατυχημάτων και τον περιορισμό των επιπτώσεων των ατυχημάτων, περιλαμβανομένης της επαλήθευσης των φυσικών φραγμάτων προστασίας και των διοικητικών διαδικασιών του αδειούχου προσώπου, η αστοχία των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική έκθεση των εργαζομένων και του πληθυσμού σε ιονίζουσες ακτινοβολίες. Η προσέγγιση αυτή πρέπει να εντοπίζει και να μειώνει τις αβεβαιότητες.

Η ισχύουσα νομοθεσία για ακτινοπροστασία και πυρηνική ασφάλεια προβλέπει επίσης ότι, το αδειούχο πρόσωπο πρέπει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία τεχνικά και διοικητικά μέτρα, σε σχέση με την χορηγούμενη άδεια, για την διασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας οποιουδήποτε ατόμου και να προστατεύει τη χρήση της περιουσίας του κάθε ατόμου και του περιβάλλοντος και να εφαρμόζει ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης της ποιότητας, τα οποία δίνουν τη δέουσα προτεραιότητα στην ασφάλεια, όσον αφορά τη συνολική διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, και τα οποία ελέγχονται τακτικά από την ΑΑ. Το αδειούχο πρόσωπο μπορεί να διορίζει άλλα πρόσωπα να διενεργούν πρακτικές ή να εκτελούν καθήκοντα που σχετίζονται με τις υποχρεώσεις του ως αδειούχου προσώπου, αλλά το αδειούχο πρόσωπο διατηρεί την ευθύνη για τις ενέργειες, εργασίες ή παραλείψεις τους και έχει τη συνολική ευθύνη για την ακτινοπροστασία και την πυρηνική ασφάλεια. Το αδειούχο πρόσωπο πρέπει να ενημερώνει γραπτώς την ΥΠΕΛ οποτεδήποτε σκοπεύει να επιφέρει τροποποιήσεις σε οποιαδήποτε πρακτική ή πηγή για την οποία έχει εξασφαλίσει άδεια και εφόσον οι τροποποιήσεις αυτές θα έχουν σημαντική επίδραση στα θέματα ασφάλειας και υγείας, προστασίας χρήσης περιουσίας οποιουδήποτε προσώπου και προστασίας του περιβάλλοντος και δεν θα προβαίνει σε οποιαδήποτε τροποποίηση εκτός εάν έχει εξασφαλίσει νέα άδεια προς τούτο.

Επιπλέον, το αδειούχο πρόσωπο πρέπει να δημιουργεί κατάλληλο σύστημα διεύθυνσης και διαχείρισης, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης ή της πρακτικής για την οποία του χορηγήθηκε η άδεια. Η εκτίμηση του κινδύνου και ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας των μέτρων προστασίας που εφαρμόζονται από τα αδειούχα πρόσωπα, σε σχέση με πηγές ιονίζουσας ακτινοβολίας, πρέπει να γίνονται σε διάφορες φάσεις, περιλαμβανομένης της απόφασης για τη χωροθέτηση, τον σχεδιασμό, την κατασκευή, ανέγερση, συναρμολόγηση, έναρξη λειτουργίας ή χρήση λειτουργίας, συντήρηση και αποσυναρμολόγηση ή κατεδάφιση, ανάλογα με την περίπτωση. Το αδειούχο πρόσωπο πρέπει να διασφαλίζει ότι το προσωπικό το

οποίο έχει ευθύνη για την προστασία από ιονίζουσες ακτινοβολίες είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο και καταρτισμένο, έτσι ώστε να αντιλαμβάνεται τις υποχρεώσεις του και να εκτελεί τα καθήκοντά του με ευθυκρισία και σύμφωνα με τις καθορισμένες διαδικασίες.

Τέλος, τα αδειούχα πρόσωπα υποχρεούνται να προβλέπουν και να διατηρούν επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους όσον αφορά την ασφάλεια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.

Η ΑΑ πραγματοποιεί επιθεωρήσεις προκειμένου να ελέγξει τη συμμόρφωση των αδειούχων προσώπων με την ισχύουσα νομοθεσία.

Επιπρόσθετα με τα πιο πάνω, η εθνική στρατηγική προβλέπει τη συμμόρφωση των αδειούχων προσώπων με τις απαιτήσεις/υποχρεώσεις/αρχές:

- (α) Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την παρεμπόδιση ή, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, την ελαχιστοποίηση στον βαθμό του ευλόγως εφικτού, της ποσότητας των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται από τις δραστηριότητές τους, τόσο από πλευράς ραδιενέργειας όσο και από πλευράς όγκου, μέσω κατάλληλα σχεδιασμένων μέτρων και μεθόδων λειτουργίας και πρακτικών παροπλισμού. Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να μελετούν τη δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης του συνόλου ή μέρους των ραδιενεργών αποβλήτων που παράγουν. Η ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της διάθεσης προς το περιβάλλον και το κοινό θα πρέπει να είναι μία από τις κύριες προτεραιότητες τους,
- (β) Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να εφαρμόζουν τις αρχές της αιτιολόγησης, της βελτιστοποίησης και του περιορισμού των δόσεων και να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, όπου είναι απαραίτητο, για την προστασία των εργαζομένων, των ασθενών, του κοινού, της περιουσίας και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που προκύπτουν από τη χρήση ιονιζουσών ακτινοβολιών, περιλαμβανομένων και των δραστηριοτήτων που οδηγούν στην παραγωγή και τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων,
- (γ) Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να αξιολογούν τακτικά, να ελέγχουν και να βελτιώνουν συνεχώς, στον βαθμό του ευλόγως εφικτού, την ασφάλεια της μονάδας διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων με συστηματικό και επαληθεύσιμο τρόπο,
- (δ) Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να θεσπίζουν και να εφαρμόζουν συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης που να περιλαμβάνουν και διασφάλιση της ποιότητας, προκειμένου να δίνουν τη δέουσα προτεραιότητα στην ασφάλεια του όλου συστήματος διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων, και
- (ε) Τα αδειούχα πρόσωπα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη ατυχημάτων και την άμβλυνση των συνεπειών των ατυχημάτων, περιλαμβανομένης της επαλήθευσης

των φυσικών φραγμάτων προστασίας και των διοικητικών διαδικασιών προστασίας, τα οποία θα πρέπει να ενεργοποιούνται προτού οι εργαζόμενοι και το ευρύ κοινό επηρεαστούν σημαντικά από τις ιονίζουσες ακτινοβολίες.

4.4 Σύστημα κατηγοριοποίησης ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 12(1)(γ))

Η Δημοκρατία έχει υιοθετήσει ένα εθνικό σύστημα κατηγοριοποίησης ραδιενεργών αποβλήτων που υποστηρίζει τις διευθετήσεις σχετικά με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τον τύπο και τις ιδιότητες των ραδιενεργών αποβλήτων. Για σκοπούς εφαρμογής της πολιτικής αυτής και για τη θέσπιση εθνικής στρατηγικής για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, η Κύπρος ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές του ΔΟΑΕ σχετικά με τον καθορισμό και την κατηγοριοποίηση ραδιενεργών αποβλήτων, όπως περιγράφεται στον οδηγό του ΔΟΑΕ αρ. GSG-1 "Κατηγοριοποίηση των ραδιενεργών αποβλήτων", ΔΟΑΕ, Βιέννη, 2009 [Αρ. Αναφ. 12].

4.5 Εθνικό Αρχείο ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρο 12(1)(γ))

Όπως απαιτείται από την «Οδηγία για τα ραδιενεργά απόβλητα», το ΕΠ για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να περιλαμβάνει κατάλογο όλων των ραδιενεργών αποβλήτων, καθώς και εκτιμήσεις για μελλοντικές ποσότητες, σύμφωνα με την ενδεδειγμένη κατηγοριοποίηση των ραδιενεργών αποβλήτων.

Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ διαχειρίζεται το εθνικό αρχείο των υφιστάμενων ραδιενεργών αποβλήτων στη χώρα. Το αρχείο αυτό τηρείται με συστηματικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά και τη θέση των ραδιενεργών αποβλήτων και επικαιροποιείται τακτικά. Το αρχείο αυτό είναι δομημένο με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες της Δημοκρατίας, ανάλογα με τους διάφορους τρόπους διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων (waste streams). Τα ραδιενεργά απόβλητα κατηγοριοποιούνται περαιτέρω κάτω από τις διαφορετικές μεθόδους διαχείρισης. Οι μέθοδοι διαχείρισης καλύπτουν όλη την διαδικασία, από την παραγωγή των ραδιενεργών αποβλήτων μέσω των διαφορετικών, κατά περίπτωση, επεξεργασιών, μέχρι τα σημεία τελικής διάθεσής τους.

4.6 Τελικά σημεία διάθεσης – Διαδρομές διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων

Η διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων επιτρέπεται μόνο για τα ραδιενεργά απόβλητα που παράγονται εντός της επικράτειας της Δημοκρατίας και πρέπει να πραγματοποιείται σε αδειοδοτημένη εγκατάσταση. Η διάθεση ραδιενεργών αποβλήτων που παράγονται στη Δημοκρατία μπορεί να μην πραγματοποιείται στην επικράτειά της, αν κατά το χρόνο της αποστολής τους, έχει τεθεί σε ισχύ μεταξύ της Δημοκρατίας και άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας συμφωνία για τη χρήση εγκατάστασης διάθεσης στον εν λόγω κράτος μέλος ή τρίτη χώρα.

Η ΑΑ εγκρίνει την εισαγωγή κλειστών ραδιενεργών πηγών μόνο υπό την προϋπόθεση ότι αυτές θα γίνονται δεκτές από τον προμηθευτή/κατασκευαστή τους μετά το τέλος της ωφέλιμης ζωής τους (επιστροφή των εκτός χρήσης κλειστών ραδιενεργών πηγών). Οι εκτός χρήσης κλειστές ραδιενεργές πηγές (ΕΧΚΡΠ) δεν θεωρούνται ραδιενεργά απόβλητα. Μόνο εκείνες οι ΕΧΚΡΠ για τις οποίες δεν προβλέπεται ή δεν κρίνεται ότι θα υπάρξει περαιτέρω χρήση στην Κύπρο, μπορούν να δηλωθούν τελικά ως ραδιενεργά απόβλητα.

(α) ΕΧΚΡΠ που προορίζονται για επιστροφή στον κατασκευαστή/προμηθευτή

Οι ΕΧΚΡΠ για τις οποίες προβλέπεται επιστροφή στον κατασκευαστή/προμηθευτή τους βρίσκονται υπό ρυθμιστικό έλεγχο από την άφιξή τους στη Δημοκρατία μέχρι την αποστολή στον κατασκευαστή/προμηθευτή τους. Όπου υπάρχουν συμφωνίες επιστροφής των ΕΧΚΡΠ μεταξύ των αδειούχων προσώπων στη Δημοκρατία και των κατασκευαστών/προμηθευτών σε άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες στο εξωτερικό, το τελικό σημείο διάθεσης είναι η επιστροφή των ΕΧΚΡΠ στη χώρα και στον υπεύθυνο οργανισμό/εταιρεία διάθεσής τους στην εν λόγω χώρα.

(β) ΕΧΚΡΠ που προορίζονται για διάθεση

Οι ΕΧΚΡΠ που δεν μπορούν να επιστραφούν στον κατασκευαστή/προμηθευτή τους, αποθηκεύονται στην επικράτεια της Δημοκρατίας, μέχρι να καταστεί εφικτή η διάθεσή τους σε τοπική ή σε περιφερειακή εγκατάσταση διάθεσης σε άλλη χώρα. Προτιμητέα επιλογή είναι η ύπαρξη μιας κεντρικής εγκατάστασης διάθεσης τέτοιων πηγών. Επί του παρόντος, όλες οι ΕΧΚΡΠ, όπως πηγές ακτινοθεραπείας κοβαλτίου-60 και μικρές πηγές από ιατρικές εφαρμογές, αλεξικέραυνα, ανιχνευτές καπνού με αμερίκιο, εκπαιδευτικές πηγές κ.λπ., αποθηκεύονται σε μια αδειοδοτημένη μονάδα προσωρινής αποθήκευσης, μέχρι τη λήψη απόφασης από την κυβέρνηση για την τελική διάθεσή τους.

(γ) Ραδιενεργά απόβλητα από ιατρικές ή ερευνητικές πυρηνικές εφαρμογές (νοσοκομεία, εργαστήρια, κ.λπ.)

Όπου ενδείκνυται, τα βραχύβια ραδιενεργά απόβλητα που προέρχονται από ιατρικές ή ερευνητικές εφαρμογές (π.χ. νοσοκομεία στα οποία διενεργούνται πρακτικές πυρηνικής ιατρικής ή ερευνητικά εργαστήρια) αποθηκεύεται για ραδιενεργό διάσπαση, μέχρι η συγκέντρωση ραδιενέργειάς τους μειωθεί σε τέτοια επίπεδα, ώστε να μπορούν να απορριφθούν ως συνήθη, μη ραδιενεργά, απόβλητα, ειδάλλως θα πρέπει να εξαχθούν/αποσταλούν στο εξωτερικό.

Η αποθήκευση με σκοπό τη ραδιενεργό διάσπαση είναι μια αποδεκτή μέθοδος, με την οποία ορισμένα ραδιενεργά απόβλητα, σε ορισμένες περιπτώσεις, τυγχάνουν καλύτερης διαχείρισης, τουλάχιστον ως ενός ενδιάμεσου βήματος προς την τελική διάθεση. Η αποθήκευση με σκοπό τη ραδιενεργό διάσπαση δεν είναι αποδεκτή, εάν ο μοναδικός σκοπός της αποθήκευσης είναι να μετακυλίσει χρονικά το κόστος διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων στο μέλλον.

Ο κάτοχος άδειας (δηλαδή το πρόσωπο που παράγει τα ραδιενεργά απόβλητα) είναι υποχρεωμένος να προβεί σε μια πρώτη εκτίμηση σχετικά με το εάν η αποθήκευση με σκοπό τη ραδιενεργό διάσπαση είναι η πιο κατάλληλη μέθοδος για τον τύπο των αποβλήτων που παράγει και, σε τέτοια περίπτωση, η εγκατάσταση αποθήκευσης χρειάζεται να είναι αδειοδοτημένη από την ΑΑ, ως μέρος του σχεδίου διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων του αδειούχου προσώπου. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μια σειρά από παράγοντες, περιλαμβανομένων της δόσης ακτινοβολίας, την προστασίας (security) των εγκαταστάσεων αποθήκευσης, του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για την επίτευξη της επιθυμητής μείωσης της συγκέντρωσης ραδιενέργειας κ.λπ. Για τις περιπτώσεις όπου τα ραδιενεργά απόβλητα εξαιρούνται από τις διατάξεις της νομοθεσίας, δεν απαιτείται άδεια από την ΑΑ.

Άλλα ραδιενεργά απόβλητα προερχόμενα από τέτοιου τύπου εγκαταστάσεις θα πρέπει να τυγχάνουν επεξεργασίας και προπαρασκευής για επεξεργασία και διάθεση, αναλόγως. Μέχρι σήμερα, δεν υπήρξε τέτοια περίπτωση στην οποία να απαιτηθεί εξαγωγή/αποστολή στο εξωτερικό βραχύβιων ραδιενεργών αποβλήτων που προέρχονται από ιατρικές ή ερευνητικές εφαρμογές.

(δ) Έκθετες πηγές/ραδιομασμένα υλικά

Στην Κύπρο εφαρμόζεται κατάλληλο σύστημα ελέγχου των έκθετων πηγών και άλλων ραδιομασμένων υλικών. Οι πηγές και υλικά αυτά θα πρέπει να τυγχάνουν επεξεργασίας και να απορρίπτονται, ανάλογα. Επί του παρόντος, όπως εξηγήθηκε παραπάνω, όλες οι ΕΧΚΡΠ από αλεξικέραυνα, ανιχνευτές καπνού, εκπαιδευτικές πηγές κ.λπ. είναι αποθηκευμένες σε μια αδειοδοτημένη μονάδα προσωρινής αποθήκευσης μέχρι να αποφασιστεί από την κυβέρνηση τελική λύση διάθεσής τους. Όλα τα ανακυκλώσιμα μέταλλα που εξάγονται/αποστέλλονται σε διάφορες χώρες για επεξεργασία/ανακύκλωση ελέγχονται για ραδιενέργεια πριν από την αποστολή τους.

(ε) NORM/TENORM

Στο παρελθόν υπήρξε παραγωγή φυσικών ραδιενεργών υλικών (NORM) ή/και τεχνολογικά εμπλουτισμένων φυσικών ραδιενεργών υλικών (TENORM) ως αποβλήτων, από τις δραστηριότητες λειτουργίας ενός παροπλισμένου εργοστασίου λιπασμάτων στην περιοχή του Βασιλικού στη νότια ακτή της Κύπρου. Μέρος των αποβλήτων αυτών, όπως και αριθμός ΕΧΚΡΠ και άλλα στερεά απόβλητα που προήλθαν από τον παροπλισμό του εργοστασίου, στάλθηκαν στο εξωτερικό για επεξεργασία και κατάλληλη διάθεση, ενώ ποσότητα φωσφογύψου διατηρείται στην περιοχή της παραγωγής του, κατάλληλα σταθεροποιημένος και καλυμμένος με πλαστικό κάλυμμα και έδαφος, και είναι υπό την εποπτεία και παρακολούθηση της ΥΠΕΛ/ΤΕΕ. Τα μελλοντικά κυβερνητικά σχέδια για την κατασκευή τερματικού σταθμού υγροποίησης φυσικού αερίου και του ενεργειακού κέντρου της χώρας στην περιοχή, καθώς επίσης και οποιαδήποτε μελλοντική πρόθεση για δραστηριότητες που θα μπορούσαν να

οδηγήσουν στην παραγωγή ή επεξεργασία NORM/TENORM, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και το γεγονός αυτό.

5 Το εθνικό πλαίσιο (Άρθρο 5)

Η ΑΑ έχει δημιουργήσει και τηρεί κατάλληλο εθνικό νομοθετικό, ρυθμιστικό και οργανωτικό πλαίσιο («το εθνικό πλαίσιο») για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, το οποίο καταμερίζει ευθύνες και προβλέπει τον συντονισμό μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών/φορέων, και περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- (α) το ΕΠ για την εφαρμογή της πολιτικής για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων,
- (β) εθνικές διευθετήσεις για την ασφάλεια στη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων,
- (γ) σύστημα αδειοδότησης των δραστηριοτήτων ή/και εγκαταστάσεων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, περιλαμβανομένων της απαγόρευσης των δραστηριοτήτων διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, της απαγόρευσης της λειτουργίας μονάδας διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων χωρίς άδεια και, όπου εφαρμόζεται, τους προαπαιτούμενους όρους για την περαιτέρω διαχείριση της δραστηριότητας/εγκατάστασης,
- (δ) σύστημα κατάλληλου ελέγχου, σύστημα διαχείρισης, επιθεωρήσεων, τεκμηρίωσης και υποβολής εκθέσεων για τις δραστηριότητες διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, εγκαταστάσεων ή και τα δύο, περιλαμβανομένων κατάλληλων μέτρων για τη χρονική περίοδο μετά την παύση λειτουργίας εγκαταστάσεων διάθεσης ραδιενεργών αποβλήτων,
- (ε) μέτρα συμμόρφωσης, περιλαμβανομένης της αναστολής λειτουργίας και της τροποποίησης, λήξης ή ανάκλησης της άδειας μαζί με απαιτήσεις συμμόρφωσης, ανάλογα με την περίπτωση, για εναλλακτικές λύσεις που οδηγούν σε βελτίωση της ασφάλειας,
- (στ) τον καταμερισμό ευθυνών σε όλα τα πρόσωπα που εμπλέκονται στα διάφορα στάδια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων. Η πρωταρχική ευθύνη για τα ραδιενεργά απόβλητα βαρύνει τους παραγωγούς ή τα αδειούχα πρόσωπα, στα οποία η ΑΑ έχει αναθέσει την ευθύνη,
- (ζ) εθνικές απαιτήσεις για την ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού,
- (η) σύστημα/συστήματα χρηματοδότησης για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων.

Η ΑΑ διασφαλίζει ότι το εθνικό πλαίσιο βελτιώνεται, όπου χρειάζεται, λαμβάνοντας υπόψη την επιχειρησιακή πείρα, διδάγματα που συνάγονται κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς και την εξέλιξη της σχετικής τεχνολογίας και της έρευνας.

5.1 Νομοθετικό πλαίσιο (Άρθρα 5(1) και 6(3))

Η νομοθετική βάση για την ακτινοπροστασία, την πυρηνική ασφάλεια και τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων είναι οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας Νόμοι του 2002 έως 2011. Ο βασικός νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 12 Ιουλίου 2002 (Νόμος 115 (Ι)/2002) [Αρ. Αναφ. 5], και τροποποιήθηκε δύο φορές, το 2009 (Νόμος 8(Ι)/2009) [Αρ. Αναφ. 6] και το 2011 (Νόμος 127 (Ι)/2011) [Αρ. Αναφ. 7]. Με βάση τους Νόμους, εκδίδονται σχετικοί Κανονισμοί:

- (α) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Βασικές Αρχές) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 494/2002) [Αρ. Αναφ. 13].
- (β) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Ενημέρωση του Πληθυσμού για Εφαρμοστέα Μέτρα σε Περίπτωση Έκτακτης Ανάγκης) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 495/2002) [Αρ. Αναφ. 14].
- (γ) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Εκθεση για Ιατρικούς Σκοπούς) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 497/2002) [Αρ. Αναφ. 15].
- (δ) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Έλεγχος Κλειστών Πηγών Υψηλής Ραδιενέργειας και Έκθετων Πηγών) Κανονισμοί του 2006 (Κ.Δ.Π. 30/2006) [Αρ. Αναφ. 16].
- (ε) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Επιτήρηση και Έλεγχος των Αποστολών Ραδιενεργών Αποβλήτων και Αναλωμένου Πυρηνικού Εξοπλισμού) Κανονισμοί του 2009 (Κ.Δ.Π. 86/2009) [Αρ. Αναφ. 17].
- (στ) Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας (Υπεύθυνη και Ασφαλής Διαχείριση Αναλωμένων Καυσίμων και Ραδιενεργών Αποβλήτων) Κανονισμοί του 2014 (Κ.Δ.Π. 178/2014) [Αρ. Αναφ. 2].

Το πιο πάνω νομοθετικό πλαίσιο είναι πλήρως εναρμονισμένο με το κεκτημένο της Ευρατόμ και τα σχετικά διεθνή πρότυπα. Η Συνθήκη Ευρατόμ [Αρ. Αναφ. 18], καθώς και όλοι οι σχετικοί κανονισμοί και αποφάσεις της ΕΕ, καθώς και άλλες συμβάσεις και πράξεις που έχει κυρώσει ή υπογράψει η ΕΕ εφαρμόζονται άμεσα. Το πιο πάνω πλαίσιο θα πρέπει να αναθεωρηθεί μέχρι το 2018, προκειμένου να εναρμονιστεί με τις διατάξεις των Οδηγιών 2013/59/Ευρατόμ (νέα Οδηγία για τους βασικούς κανόνες ασφάλειας) [Αρ. Αναφ. 19], 2013/51/Ευρατόμ του Συμβουλίου (Οδηγία για το νερό ανθρώπινης κατανάλωσης) [Αρ. Αναφ. 20] και

2014/87/Ευρατόμ του Συμβουλίου (για την τροποποίηση της Οδηγίας για Πυρηνική Ασφάλεια) [Αρ. Αναφ. 21].

Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει, υπογράψει ή συμμετέχει σε μια σειρά από διεθνείς συμβάσεις, πρωτόκολλα, συμφωνίες και άλλα νομικά εργαλεία στον τομέα της ακτινοπροστασίας και πυρηνικής ασφάλειας:

- (α) Οι Συμβάσεις για Έγκαιρη Προειδοποίηση και για Παροχή Βοήθειας σε περίπτωση Ραδιολογικού Ατυχήματος ή Ραδιολογικής Έκτακτης Ανάγκης, που κυρώθηκαν με τον περί της Σύμβασης για Έγκαιρη Ειδοποίηση Πυρηνικού Ατυχήματος και της Σύμβασης για Βοήθεια σε Περίπτωση Πυρηνικού Ατυχήματος ή Ραδιολογικής Έκτακτης Ανάγκης (Κυρωτικό) Νόμο του 1988 (Νόμος 164/1988) [Αρ. Αναφ. 22],
- (β) Η Σύμβαση για την Πυρηνική Ασφάλεια, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Σύμβασης για την Πυρηνική Ασφάλεια (Κυρωτικό) Νόμο του 1998 (Νόμος 20(III)/1998) [Αρ. Αναφ. 23],
- (γ) Η Σύμβαση για τη Φυσική Προστασία του Πυρηνικού Υλικού και των Πυρηνικών Εγκαταστάσεων και η τροποποίησή της του 2005, που κυρώθηκε με τους περί της Σύμβασης για τη Φυσική Προστασία Πυρηνικών Υλικών και Πυρηνικών Εγκαταστάσεων (Κυρωτικούς) Νόμους του 1998 και 2012 (Νόμος 3(III)/1998 και Νόμος 38(III)/2012) [Αρ. Αναφ. 24],
- (δ) Η Περιεκτική Συνθήκη για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Περιεκτικής Συνθήκης για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών (Κυρωτικό) Νόμο του 2003 (Νόμος 32(III)/2003) [Αρ. Αναφ. 25],
- (ε) Η Διεθνής Συνθήκη περί Μη Διασποράς Πυρηνικών Όπλων, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Διεθνούς Συνθήκης περί Μη Διασποράς Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικό) Νόμο του 1970 (Νόμος 8/1970) [Αρ. Αναφ. 26],
- (στ) Η Κοινή Σύμβαση για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Αναλωμένων Πυρηνικών Καυσίμων και για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Κοινής Σύμβασης για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Αναλωμένων Πυρηνικών Καυσίμων και για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων (Κυρωτικό) Νόμο του 2009 (Νόμος 13(III)/2009) [Αρ. Αναφ. 3],
- (ζ) Η Συμφωνία Εγγυήσεων μεταξύ της Κύπρου και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την Εφαρμογή Εγγυήσεων σε συνδυασμό με τη Συνθήκη για τη Μη-Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Συμφωνίας Εγγυήσεων μεταξύ της Κύπρου και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την Εφαρμογή Εγγυήσεων σε συνδυασμό με τη Συνθήκη για τη Μη-Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικό) Νόμο του 1973 (Νόμος 3/1973) [Αρ. Αναφ. 27],

- (η) Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την Εφαρμογή Εγγυήσεων σε σχέση με τη Συνθήκη για τη Μη Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων, το οποίο κυρώθηκε με τον περί του Πρόσθετου Πρωτόκολλου της Συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την Εφαρμογή Εγγυήσεων σε σχέση με τη Συνθήκη για τη Μη Διασπορά των Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικό) Νόμο του 2002 (Νόμος 27(III)/2002) [Αρ. Αναφ. 28],
- (θ) Η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή Πράξεων Πυρηνικής Τρομοκρατίας, η οποία κυρώθηκε με τον περί της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή Πράξεων Πυρηνικής Τρομοκρατίας (Κυρωτικό) Νόμο του 2007 (Νόμος 44(III)/2007) [Αρ. Αναφ. 29],
- (ι) Η Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, των Κρατών Μελών της που δεν διαθέτουν πυρηνικά όπλα και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας, κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 4 του Άρθρου III της Συνθήκης για τη Μη Εξάπλωση των Πυρηνικών Όπλων και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής, που κυρώθηκε με τον περί της Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, των Κρατών Μελών της που δεν διαθέτουν πυρηνικά όπλα και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας, κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 4 του Άρθρου III της Συνθήκης για τη Μη Εξάπλωση των Πυρηνικών Όπλων και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής (Κυρωτικό) Νόμο του 2007 (Νόμος 37(III)/2007) [Αρ. Αναφ. 30].

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι επίσης μέλος του ΔΟΑΕ, της Ομάδας Πυρηνικών Προμηθευτών και της Αυστραλιανής Ομάδας και εφαρμόζει τα σχετικά διεθνή πρότυπα για τη μεταφορά ραδιενεργών υλικών:

- (α) Πρότυπα του ΔΟΑΕ για τη Μεταφορά Ραδιενεργών Υλικών [Αρ. Αναφ. 31],
- (β) Συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τη Μεταφορά Επικίνδυνων Εμπορευμάτων [Αρ. Αναφ. 32],
- (γ) Διεθνής Ναυτιλιακός Κώδικας Επικίνδυνων Ειδών (IMDG) [Αρ. Αναφ. 33],
- (δ) Τεχνικές Οδηγίες για την Ασφαλή Μεταφορά Επικίνδυνων Εμπορευμάτων του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO) [Αρ. Αναφ. 34], και
- (ε) Σύμβαση της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU) [Αρ. Αναφ. 35].

Η πιο πάνω νομοθεσία ισχύει τόσο για τις φυσικές όσο και για τις τεχνητές πηγές ακτινοβολίας και καλύπτει όλες τις πτυχές που σχετίζονται με τη χρήση ιονιζουσών ακτινοβολιών και την πυρηνική ασφάλεια, όπως:

- (α) Έκθεση στους χώρους εργασίας, περιλαμβανομένων και των εκθέσεων των εξωτερικών εργαζομένων,
- (β) Έκθεση του κοινού,
- (γ) Εκθέσεις για ιατρικούς σκοπούς,
- (δ) Έλεγχο των κλειστών πηγών και των έκθετων πηγών,
- (ε) Εποπτεία και έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένου καυσίμου,
- (στ) Ασφαλή και υπεύθυνη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, και
- (ζ) Ετοιμότητα και απόκριση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης από πυρηνικό ή ραδιολογικό συμβάν.

Η πιο πάνω νομοθεσία προβλέπει, μεταξύ άλλων, για:

- (α) Ίδρυση της ΑΑ για ακτινοπροστασία και πυρηνική ασφάλεια,
- (β) Αιτιολόγηση, βελτιστοποίηση της προστασίας και περιορισμό των δόσεων για όλες τις πρακτικές με ιονίζουσες ακτινοβολίες,
- (γ) Δήλωση και αδειοδότηση των πρακτικών και των πηγών σε σχέση με τη φύλαξη, χρήση, κατασκευή, προμήθεια, χειρισμό, μεταφορά, αποθήκευση, εισαγωγή, εξαγωγή, διάθεση, ανακύκλωση, λειτουργία, παροπλισμό κ.λπ.,
- (δ) Σύσταση της Τεχνικής Επιτροπής Αδειοδότησης (ΤΕΑ), η οποία συμβουλεύει τον ΥΕΠΚΑ σε θέματα αδειοδότησης και εγκρίνει/εισηγείται τους όρους των αδειών,
- (ε) Ενστάσεις,
- (στ) Υποχρεώσεις των εργοδοτών ή των αδειούχων προσώπων,
- (ζ) Διορισμό και εξουσίες Αρχιεπιθεωρητή και Επιθεωρητών,
- (η) Εφαρμογή και ποινές,
- (θ) Σχεδιασμό, ανέγερση, λειτουργία και παροπλισμό πυρηνικών εγκαταστάσεων,
- (ι) Αποθήκευση, μεταφορά και απόρριψη ραδιενεργών αποβλήτων, αναλωμένου καυσίμου και πηγών εκτός χρήσης,
- (ια) Κατηγοριοποίηση των χώρων εργασίας και των εργαζομένων,
- (ιβ) Ατομική παρακολούθηση και μετρήσεις στο εργασιακό περιβάλλον,
- (ιγ) Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων,
- (ιδ) Έλεγχο της ραδιενέργειας στο περιβάλλον,

- (ιε) Απόρριψη ραδιενεργών αποβλήτων και εκροών,
- (ιστ) Ετοιμότητα και απόκριση σε ραδιολογικά ή πυρηνικά συμβάντα,
- (ιζ) Μεταφορά ή αποστολή ραδιενεργών υλικών, και
- (ιη) Εξουσία του Υπουργικού Συμβουλίου να εκδίδει Κανονισμούς, βάσει του Νόμου.

Η διαδικασία ετοιμασίας και αναθεώρησης της νομοθεσίας στην Κυπριακή Δημοκρατία είναι η ακόλουθη:

- (α) Ετοιμασία του προσχεδίου του νομοθετήματος από την ΑΑ,
- (β) Διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς/ενδιαφερόμενα μέρη και το κοινό,
- (γ) Νομοτεχνικός έλεγχος από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας (Γραφείο Γενικού Εισαγγελέα),
- (δ) Έγκριση του προσχεδίου νομοθεσίας ή κανονισμών από το Υπουργικό Συμβούλιο,
- (ε) Εξέταση του νομοσχεδίου στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής των Αντιπροσώπων,
- (στ) Στην περίπτωση κανονισμών, έκδοση τους από το Υπουργικό Συμβούλιο και έγκρισή τους από του Βουλή των Αντιπροσώπων,
- (ζ) Στην περίπτωση νόμων, έγκριση και έκδοσή τους από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, και
- (η) Δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ώστε να τεθούν σε ισχύ.

5.2 Κανονιστικό ρυθμιστικό πλαίσιο (Άρθρα 5 και 6)

5.2.1 Το σύστημα αδειοδότησης (υποβολή δήλωσης, καταχώρηση και αδειοδότηση)

Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει ότι, κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να:

- (α) χρησιμοποιεί με οποιοδήποτε τρόπο, χειρίζεται, κατέχει, παράγει, αποθηκεύει, μεταβιβάζει, διευκολύνει τη μεταβίβαση, προμηθεύει, μεταφέρει, εισάγει, εξάγει, ανακυκλώνει, επαναχρησιμοποιεί ή απορρίπτει οποιαδήποτε ραδιενεργό ουσία ή ραδιενεργό απόβλητο,
- (β) κατασκευάζει, χρησιμοποιεί, αποθηκεύει, εισάγει, εξάγει, ανακυκλώνει, επαναχρησιμοποιεί ή απορρίπτει οποιαδήποτε συσκευή ακτινοβολήσης,
- (γ) ανεγείρει, κατασκευάζει, χρησιμοποιεί, αποσυναρμολογεί ή κατεδαφίζει οποιαδήποτε πυρηνική εγκατάσταση ή οποιοδήποτε υποστατικό,
- (δ) εκτελεί οποιαδήποτε δραστηριότητα ή πρακτική στην οποία εμπλέκονται ραδιενεργές ουσίες,

- (ε) εκτελεί οποιαδήποτε δραστηριότητα ή πρακτική στην οποία εμπλέκονται συσκευές ακτινοβόλησης,
- (στ) προσθέτει ηθελημένα ή χρησιμοποιεί ραδιενεργές ουσίες στην παραγωγή και παρασκευή ιατρικών προϊόντων, καθώς και εισάγει η εξάγει τέτοια αγαθά,
- (ζ) προσθέτει ηθελημένα ή χρησιμοποιεί ραδιενεργές ουσίες στην παραγωγή και παρασκευή ιατρικών προϊόντων, καθώς και εισάγει η εξάγει τέτοια αγαθά,
- (η) προσθέτει ηθελημένα ή χρησιμοποιεί ραδιενεργές ουσίες στην παραγωγή και παρασκευή καταναλωτικών αγαθών καθώς και εισάγει ή εξάγει τέτοια αγαθά,
- (θ) χορηγεί ηθελημένα ραδιενεργές ουσίες σε ανθρώπους, στο βαθμό που αφορά την ακτινοπροστασία των ανθρώπων και σε ζώα προς το σκοπό ιατρικής ή κτηνιατρικής διάγνωσης, θεραπείας ή έρευνας,
- (ι) χρησιμοποιεί συσκευές ακτίνων Χ ή ραδιενεργές πηγές για βιομηχανικές ακτινογραφίες ή για την κατεργασία προϊόντων ή την έρευνα ή την έκθεση ατόμων για ιατρική θεραπεία και χρησιμοποιεί επιταχυντές πλην ηλεκτρονικών μικροσκοπίων,
- (ια) διαχειρίζεται ή σταματά τη λειτουργία μεταλλείων ουρανίου,

εκτός εάν, κατέχει άδεια που του παραχωρήθηκε από τον ΥΕΠΚΑ, μετά από γραπτή αίτηση, ή η ειδική και η συνολική ραδιενέργεια της ραδιενεργού ουσίας είναι κάτω από τα καθορισμένα όρια αποδέσμευσης ή η συσκευή ακτινοβόλησης δεν μπορεί να προκαλέσει καθορισμένους ρυθμούς δόσεων ακτινοβολίας σε καθορισμένη απόσταση.

Η άδεια χορηγείται υπό όρους, περιλαμβανομένου του όρου ότι, ο προμηθευτής η κατασκευαστής δεσμεύεται να δεχθεί πίσω την πηγή στο τέλος της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής της.

Η χορήγηση άδειας για τη διεξαγωγή πρακτικών με ιονίζουσες ακτινοβολίες συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση της οικοδομικής ή πολεοδομικής άδειας, αλλά η άδεια δεν δεσμεύει την ΑΑ κατά την άσκηση της εξουσίας της.

Οι όροι καθορίζονται ανάλογα με την περίπτωση και αναφέρονται, μεταξύ άλλων:

- (α) στην ποσοτική εκτίμηση των κινδύνων που σχετίζονται με την πρακτική,
- (β) στον έλεγχο ραδιενεργών ουσιών,

- (γ) στην εγκατάσταση και συντήρηση αποτελεσματικών συστημάτων για την διαπίστωση, την μέτρηση και καταγραφή της παρουσίας και της έντασης οποιασδήποτε μορφής ιονίζουσας ακτινοβολίας που εκπέμπεται από οτιδήποτε υπάρχει στο υποστατικό ή από ο,τιδήποτε μεταφέρεται, απομακρύνεται ή απορρίπτεται εκεί,
- (δ) στον σχεδιασμό, τη χωροθέτηση, την κατασκευή, την εγκατάσταση, τη λειτουργία, την τροποποίηση και συντήρηση οποιουδήποτε υποστατικού ή εξοπλισμού που περιέχει ραδιενεργές ουσίες ή οποιασδήποτε συσκευής ακτινοβολήσης ή οποιασδήποτε πυρηνικής εγκατάστασης,
- (ε) σε προετοιμασίες για την αντιμετώπιση και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην περίπτωση ατυχήματος ή έκτακτου περιστατικού με ιονίζουσες ακτινοβολίες, και
- (στ) στον χειρισμό, επεξεργασία, μεταφορά, αποθήκευση και απόρριψη ραδιενεργών υλικών και συσκευών ακτινοβολήσης.

Ο κάτοχος άδειας/τελικός χρήστης μπορεί να διαφέρει από τον εισαγωγέα/διανομέα της πηγής/συσκευής. Ο κάτοχος άδειας έχει την υποχρέωση της λειτουργίας, συντήρησης και βαθμονόμησης της συσκευής σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή (περιλαμβανομένης της συχνότητας δοκιμών διαρροής για τη συσκευή) και της εκτέλεσης των δραστηριοτήτων του, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας και τις γενικές αρχές ακτινοπροστασίας στους χώρους/υποστατικά του. Οι δραστηριότητες αυτές (μετρήσεις, συμβουλές, ενημέρωση, κατάρτιση, κ.λπ.) θα πρέπει να εκτελούνται μόνο από εξειδικευμένα άτομα («Ειδικευμένους Εμπειρογνώμονες»), και εάν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι διαθέσιμα εντός της επιχείρησης, τότε θα πρέπει να εκμισθώνονται εξωτερικές υπηρεσίες.

Για την αίτηση για χορήγηση άδειας θα πρέπει να χρησιμοποιείται το κατάλληλο έντυπο. Ο αιτητής υποβάλλει στην ΥΠΕΛ/ΤΕΕ την αίτησή του, μαζί με όλες τις σχετικές τεχνικές πληροφορίες (το επίσημο πιστοποιητικό της πηγής, το είδος της πηγής, τον σειριακό αριθμό, τον κατασκευαστή, τον προμηθευτή/διανομέα, τον τελικό χρήστη, τον σκοπό χρήσης κ.λπ.), τουλάχιστον 30 ημέρες πριν από την έναρξη της πρακτικής. Η απαίτηση αυτή ισχύει επίσης και στις περιπτώσεις συσκευών/εξοπλισμού με ενσωματωμένες πηγές. Νοείται ότι, όπου ο ΥΕΠΚΑ είναι της γνώμης ότι τα υποβληθέντα στοιχεία δεν είναι ικανοποιητικά για τη λήψη απόφασης, μπορεί να απαιτήσει από τον αιτητή γραπτώς περαιτέρω πληροφορίες.

Οι αιτήσεις εξετάζονται από την ΑΑ, η οποία, μετά από επιθεώρηση των χώρων/υποστατικών και των πρακτικών για τις οποίες έχει υποβληθεί η αίτηση, συντάσσει τους όρους της άδειας. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια για τη μεταφορά, εισαγωγή ή εξαγωγή πηγών ή ακτινοβολητών, η εφαρμογή και οι όροι της άδειας εξετάζονται από την ΤΕΑ, η οποία συμβουλεύει αναλόγως τον ΥΕΠΚΑ, ώστε να θέσει σε ισχύ, αλλάξει ή να λάβει απόφαση σχετικά με τους όρους της άδειας. Η ΤΕΑ αποτελείται από αντιπροσώπους ή/και σύμβουλους από πέντε υπουργεία, ενώ οι εκπρόσωποι των τοπικών αρχών,

δήμων/κοινοτήτων μπορούν να συμμετέχουν, ως παρατηρητές. Της ΤΕΑ προεδρεύει ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Η πιο πάνω διαδικασία ακολουθείται και στην περίπτωση που παράγονται ραδιενεργά απόβλητα από κάποια πρακτική, π.χ. εναπόθεση ραδιενεργού υλικού σε σωλήνες, δοχεία κ.λπ., ή απελευθέρωση ραδιοϊσοτόπων στην ατμόσφαιρα. Μόνο οι ΕΧΚΡΠ για τις οποίες δεν προβλέπεται κάποια περαιτέρω χρήση στην Κυπριακή Δημοκρατία μπορούν να δηλώνονται ως ραδιενεργά απόβλητα.

Σε περίπτωση που εκτελούνται εξωτερικές δραστηριότητες με τη χρήση ραδιενεργών πηγών, π.χ. στις πρακτικές βιομηχανικής ακτινογράφησης, η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ πρέπει να ενημερώνεται γραπτώς πριν από την έναρξη αυτών των δραστηριοτήτων σχετικά με το πρόγραμμα που θα ακολουθηθεί.

Η άδεια χορηγείται μόνο σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και δεν μπορεί να μεταβιβαστεί σε άλλα πρόσωπα.

Ο ΥΕΠΚΑ μπορεί να χορηγεί άδειες με βάση γενικούς όρους που έχουν ήδη εγκριθεί από την ΤΕΑ.

Έχουν καθοριστεί χρεώσεις για την εξέταση της αίτησης και τη χορήγηση άδειας. Η διαδικασία αδειοδότησης και οι πληροφορίες που απαιτούνται καθορίστηκαν με Γνωστοποίηση του ΥΕΠΚΑ που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και, συνήθως, η διαδικασία ολοκληρώνεται σε λιγότερο από 30 ημέρες από την παραλαβή της αίτησης και την προσκόμιση όλων των απαραίτητων πληροφοριών/εγγράφων. Η περίοδος για την οποία χορηγείται η άδεια μπορεί να ποικίλλει, ανάλογα με το είδος της πρακτικής για την οποία έχει χορηγηθεί.

Επιπλέον, οι τεχνικές υποστηρικτικές υπηρεσίες, όπως είναι οι Ειδικευμένοι Εμπειρογνώμονες (ειδικοί εμπειρογνώμονες σε θέματα ακτινοπροστασίας και πυρηνικής ασφάλειας), υπηρεσίες δοσιμετρίας, τα εργαστήρια παρακολούθησης των επιπέδων ραδιενέργειας κ.λπ. εγκρίνονται από την ΑΑ, μετά από υποβολή γραπτής αίτησης.

Τέλος, η νομοθεσία αυτή εφαρμόζεται με κλιμακωτή προσέγγιση, καταμερίζει ευθύνες/αρμοδιότητες και διασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ των αρμόδιων φορέων.

Ο ΥΕΠΚΑ έχει διορίσει Αρχιεπιθεωρητή και Επιθεωρητές για την εφαρμογή του Νόμου. Ο Αρχιεπιθεωρητής και οι Επιθεωρητές έχουν εξουσία να εισέρχονται ελεύθερα και χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση σε οποιοδήποτε χώρο, εκτός από οικιακά υποστατικά, στον οποίο έχει εύλογη αιτία να πιστεύει ότι είναι αναγκαίο να εισέλθει σε οποιοδήποτε εύλογο χρόνο ή σε οποιοδήποτε χρόνο πιστεύει ότι υφίσταται κατάσταση η οποία δυνατόν να προκαλέσει άμεσο κίνδυνο σοβαρής βλάβης της υγείας ή σοβαρής υποβάθμισης της ποιότητας του περιβάλλοντος ή σοβαρής απώλειας χρήσης περιουσίας. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων της νομοθεσίας για επιθεώρηση και αξιολόγηση ακολουθείται κλιμακωτή προσέγγιση.

Αν ο Επιθεωρητής είναι της γνώμης ότι πρόσωπο παραβαίνει οποιαδήποτε διάταξη του Νόμου ή οποιωνδήποτε Κανονισμών που εκδίδονται με βάση τον Νόμο, μπορεί να εκδώσει προς το πρόσωπο αυτό ειδοποίηση, αναφερόμενη ως Ειδοποίηση Βελτίωσης, απαιτώντας όπως το πρόσωπο αυτό επανορθώσει την παράβαση ή ανάλογα με την περίπτωση τις συνθήκες που την προκαλούν, μέσα σε χρονική περίοδο που καθορίζεται στην Ειδοποίηση Βελτίωσης ή Ειδοποίηση Απαγόρευσης που θα απαγορεύει τη χρήση του υποστατικού ή της εγκατάστασης ή του εξοπλισμού ή του χώρου εργασίας ή την εκτέλεση των πρακτικών ή άλλων δραστηριοτήτων, μέχρις ότου εξαλειφθεί ο κίνδυνος, σε τέτοιο βαθμό που να ικανοποιείται ο Επιθεωρητής.

Ο ΥΕΠΚΑ δύναται να τροποποιεί τους όρους της άδειας που έχει χορηγηθεί σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή κρίνει σκόπιμο, με την προσθήκη νέων ή την τροποποίηση υφισταμένων όρων ή να ανακαλεί ή να ακυρώνει την άδεια.

Ο Νόμος προβλέπει για αδικήματα και κυρώσεις. Οποιοδήποτε πρόσωπο στο οποίο επιβάλλονται υποχρεώσεις με βάση τον Νόμο παραλείπει να συμμορφωθεί με οποιοδήποτε διατάξεις του Νόμου ή των Κανονισμών που εκδίδονται με βάση αυτόν, είναι ένοχο αδικήματος και υπόκειται σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις 34.000 ευρώ ή σε φυλάκιση που δεν θα υπερβαίνει τα δύο χρόνια ή και στις δύο αυτές ποινές.

5.2.2 Καθορισμός της Αρμόδιας Αρχής

Ο ΥΕΠΚΑ, ενεργώντας μέσω της ΥΠΕΛ/ΤΕΕ, είναι η ΑΑ στην Κυπριακή Δημοκρατία για ακτινοπροστασία και την πυρηνική ασφάλεια. Ο ΥΕΠΚΑ έχει την ευθύνη για την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας και την αδειοδότηση όλων των πηγών και πρακτικών που σχετίζονται με τους κινδύνους έκθεσης σε ιονίζουσες ακτινοβολίες.

Η ΥΠΕΛ ιδρύθηκε το 2002 εντός του ΤΕΕ, στο πλαίσιο της εφαρμογής των περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας Νόμων του 2002 έως 2011 [Αρ. Αναφ. 5, 6 και 7], με στόχο την προστασία των ατόμων και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που πιθανόν να προκύπτουν από έκθεση σε ιονίζουσες ακτινοβολίες και από τους κινδύνους που πιθανόν να οφείλονται σε διασπορά ραδιενεργών ουσιών ή ραδιομίανσης, περιλαμβανομένης της προστασίας από τους κινδύνους από ιονίζουσες ακτινοβολίες που προκύπτουν από πυρηνικές εγκαταστάσεις.

Η ΑΑ είναι λειτουργικά διαχωρισμένη από οποιονδήποτε άλλο φορέα ή οργανισμό που εμπλέκεται στην προώθηση ή τη χρήση ιονίζουσών ακτινοβολιών και της πυρηνικής ενέργειας, και είναι ανεξάρτητη από κάθε αθέμιτη επιρροή στη λήψη των αποφάσεων της.

Με βάση την πιο πάνω νομοθεσία, η ΑΑ έχει τις απαραίτητες νομικές εξουσίες και ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο του εθνικού νομοθετικού πλαισίου. Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ αδειοδοτεί, επιθεωρεί και πραγματοποιεί

δραστηριότητες εφαρμογής του Νόμου, που χρηματοδοτούνται μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού του ΤΕΕ.

Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ είναι στελεχωμένη με ένα Ανώτερο Λειτουργό Επιθεώρησης Εργασίας και τέσσερις Λειτουργούς Επιθεώρησης Εργασίας, με κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο, κατάρτιση και εμπειρία σε θέματα ακτινοπροστασίας και πυρηνικής ασφάλειας.

5.3 Οργανωτικό πλαίσιο (Άρθρα 5 και 6)

Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ έχει, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- (α) εισηγείται τον καθορισμό επιπέδων ασφάλειας και υγείας για πρακτικές οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν βλάβες στην υγεία λόγω έκθεσης σε ιονίζουσες ακτινοβολίες ή μπορεί να καταστρέψουν το περιβάλλον ή να οδηγήσουν σε απώλεια χρήσης περιουσίας λόγω απελευθέρωσης ή διασποράς ραδιενεργών ουσιών ή λόγω ραδιενεργού μάνσεως,
- (β) επιθεωρεί, για σκοπούς εφαρμογής της Νομοθεσίας, οποιεσδήποτε πρακτικές η εγκαταστάσεις στις οποίες διεξάγονται δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν βλάβες στην υγεία ή μπορεί να καταστρέψουν το περιβάλλον ή να οδηγήσουν σε απώλεια χρήσης περιουσίας λόγω απελευθέρωσης ή διασποράς ραδιενεργών ουσιών ή λόγω ραδιενεργού μάνσεως,
- (γ) συντονίζει ή φροντίζει για την ύπαρξη εκπαιδευτικών, επιστημονικών ή άλλης μορφής οργανισμών υπεύθυνων για την παροχή συμβουλών, εκπαίδευσης, επιμόρφωσης, η κατάρτισης ή άλλων σχετικών υπηρεσιών σε θέματα προστασίας από ακτινοβολίες,
- (δ) συντονίζει ή φροντίζει, σε συνεργασία και με άλλες υπηρεσίες, όταν τούτο είναι αναγκαίο, για την οργάνωση του εθνικού συστήματος και τον σχεδιασμό για την πρόληψη ή αντιμετώπιση ραδιολογικών ατυχημάτων και καταστάσεων εκτάκτων περιστατικών,
- (ε) τηρεί κατάλληλα αρχεία, περιλαμβανομένων αρχείων των πηγών ιονίζουσας ακτινοβολίας, των υποστατικών, των πρακτικών και των εκτιθέμενων εργαζομένων καθώς και των δόσεων που δέχονται,
- (στ) εισηγείται την θέσπιση εθνικών απαιτήσεων πυρηνικής ασφάλειας και την αναθεώρησή τους, εφόσον ενδείκνυται, λαμβάνοντας υπόψη την πείρα που αποκτάται κατά τη λειτουργία, τα διδάγματα από τις μελέτες ασφάλειας των εν λειτουργία πυρηνικών εγκαταστάσεων, την εξέλιξη της τεχνολογίας και τα πορίσματα των ερευνών στον τομέα της ασφάλειας, όταν αυτά είναι σχετικά και διαθέσιμα,
- (ζ) παρακολουθεί τα επίπεδα ραδιενέργειας στον αέρα, στο έδαφος, στα νερά, στη θάλασσα, στα τρόφιμα, στις ζωοτροφές, στα οικοδομικά υλικά και σε άλλα προϊόντα και

αγαθά και θα φροντίζει για την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων προστασίας όταν ενδείκνυται.

Επιπλέον, η ΥΠΕΛ διασφαλίζει την εφαρμογή του ΕΠ για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, που καλύπτει όλα τα είδη ραδιενεργών αποβλήτων που υπάγονται στη δικαιοδοσία της καθώς και όλα τα στάδια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων, από την παραγωγή έως την τελική διάθεσή τους. Η ΥΠΕΛ επανεξετάζει τακτικά και επικαιροποιεί το ΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη την τεχνική και επιστημονική πρόοδο, καθώς και τις συστάσεις, τα διδάγματα και τις καλές πρακτικές που εντοπίζονται από τις αξιολογήσεις ομοτίμων.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με εξαίρεση τις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχει χορηγηθεί άδεια για τη μεταφορά, εισαγωγή ή εξαγωγή των πηγών ή ακτινοβολητών, ο ΥΕΠΚΑ συμβουλευεται την ΤΕΑ, προκειμένου να θέσει σε ισχύ, αλλάξει ή λάβει μια απόφαση σχετικά με τους όρους της.

Η ΑΑ συνεργάζεται και υποστηρίζεται στο έργο της από άλλους οργανισμούς και εργαστήρια, με δυνατότητες σε αναλυτικές μετρήσεις ραδιενέργειας, δοσιμετρία κ.λπ., όπως:

- (α) το Εργαστήριο Ραδιενέργειας Περιβάλλοντος και Τροφίμων του Γενικού Χημείου του Κράτους (ΓΧΚ) του Υπουργείου Υγείας, για εργαστηριακές περιβαλλοντικές μετρήσεις ραδιενέργειας,
- (β) το Εργαστήριο Δοσιμετρίας του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας του Υπουργείου Υγείας, και
- (γ) άλλα εργαστήρια για αναλυτικές φασματοσκοπικές μετρήσεις ραδιενέργειας.

Τα πιο πάνω εργαστήρια έχουν αναβαθμίσει τις δυνατότητες τους με την προμήθεια νέου εξοπλισμού, την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού, την εκπαίδευση του προσωπικού τους, συμμετέχοντας σε ασκήσεις διαβαθμονόμησης κ.λπ. Επιπλέον, το Εργαστήριο Ραδιενέργειας Περιβάλλοντος και Τροφίμων του ΓΧΚ έχει πρόσφατα πιστοποιηθεί με το πρότυπο ποιότητας ISO 17025.

Εάν είναι απαραίτητο, η ΑΑ μπορεί να ζητήσει βοήθεια από οργανισμούς σε άλλες χώρες, την ΕΕ, τον ΔΟΑΕ κ.λπ. Υπάρχει επίσης διμερής συμφωνία με την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας η οποία καλύπτει όλα τα θέματα που αφορούν τις εφαρμογές των ιονιζουσών ακτινοβολιών και της πυρηνικής ασφάλειας.

Έχουν γίνει επίσης κατάλληλες διευθετήσεις για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και της τρομοκρατίας. Στο πλαίσιο αυτό, οι εμπλεκόμενοι τελωνειακοί λειτουργοί και αστυνομικοί έχουν τύχει εκπαίδευσης στα θέματα αυτά και χρησιμοποιούν κατάλληλο εξοπλισμό ανίχνευσης στα μεγάλα λιμάνια και αεροδρόμια της Δημοκρατίας. Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία συμμετέχει σε όλες τις σχετικές πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών,

του ΔΟΑΕ, της ΕΕ και στην Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Καταπολέμηση της Πυρηνικής Τρομοκρατίας (GICNT).

Επιπλέον, η ΑΑ λειτουργεί ένα ολοκληρωμένο δίκτυο ελέγχου της ραδιενέργειας περιβάλλοντος που συνδέεται με το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταλλαγής ραδιολογικών δεδομένων (European Radiological Data Exchange Platform, EURDEP) της ΕΕ. Το αυτοματοποιημένο δίκτυο παρακολούθησης του ρυθμού δόσης γ-ακτινοβολίας περιβάλλοντος λειτουργεί επίσης και ως το σύστημα έγκαιρης ειδοποίησης της χώρας σε περίπτωση πυρηνικού ή ραδιολογικού συμβάντος.

Η ΥΠΕΛ/ΤΕΕ λειτουργεί σύστημα ετοιμότητας και απόκρισης σε περίπτωση ραδιολογικών ή πυρηνικών έκτακτων περιστατικών. Το εθνικό σχέδιο ετοιμότητας και απόκρισης σε περίπτωση ραδιολογικών ή πυρηνικών περιστατικών αναθεωρήθηκε και επικαιροποιήθηκε πρόσφατα.

Η ΑΑ ενεργεί ως εθνικό σημείο επαφής με τον ΔΟΑΕ, περιλαμβανομένης της Βάσης Δεδομένων Περιστατικών και Διακίνησης (ITDB), την Ευρατόμ και άλλους σχετικούς οργανισμούς και είναι η ΑΑ για τις διάφορες σχετικές διεθνείς συμβάσεις.

Το εθνικό πλαίσιο τηρείται και βελτιώνεται, όταν είναι αναγκαίο, λαμβάνοντας υπόψη την αποκτηθείσα επιχειρησιακή πείρα, τα διδάγματα από τις αξιολογήσεις ασφάλειας της λειτουργίας εγκαταστάσεων όπου γίνεται χρήση ιονιζουσών ακτινοβολιών, τις εξελίξεις της τεχνολογίας και των αποτελεσμάτων της έρευνας για θέματα ασφάλειας.

6 Το Εθνικό Πρόγραμμα για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων (Άρθρα 11, 12 και 15(4))

Το ΕΠ της Κυπριακής Δημοκρατίας [Αρ. Αναφ. 36] καθορίζει τον τρόπο που η Δημοκρατία σκοπεύει να εφαρμόζει την πολιτική της για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων που αναφέρονται στο Άρθρο 4 της «Οδηγίας για τα ραδιενεργά απόβλητα», και αποτελεί ένα ξεχωριστό έγγραφο, συμπληρωματικό προς την εθνική πολιτική και στρατηγική και την παρούσα έκθεση, και περιλαμβάνει τα ακόλουθα :

- (α) τους συνολικούς στόχους της εθνικής πολιτικής, όσον αφορά τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων·
- (β) τα σημαντικά ορόσημα και σαφή χρονοδιαγράμματα σχετικά με την επίτευξη αυτών των οροσήμων, λαμβάνοντας υπόψη τους πρωταρχικούς στόχους του ΕΠ·
- (γ) αρχείο όλων των ραδιενεργών αποβλήτων και εκτός χρήσης κλειστών ραδιενεργών πηγών (ΕΧΚΡΠ), καθώς και εκτιμήσεις για μελλοντικές ποσότητες, περιλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από παροπλισμό εγκαταστάσεων· το εν λόγω αρχείο αναφέρει

σαφώς την τοποθεσία και την ποσότητα των ραδιενεργών αποβλήτων, σύμφωνα με την ενδεδειγμένη κατηγοριοποίησή τους·

- (δ) τις ιδέες ή τα σχέδια και τις τεχνικές λύσεις για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, από την παραγωγή έως τη διάθεσή τους·
- (ε) τις ιδέες ή τα σχέδια για τη χρονική περίοδο μετά την παύση λειτουργίας μιας εγκατάστασης διάθεσης, περιλαμβανομένης της χρονικής διάρκειας, κατά την οποία συνεχίζουν να ασκούνται οι κατάλληλοι έλεγχοι, καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση της εν λόγω εγκατάστασης μακροπρόθεσμα·
- (στ) τις δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης που απαιτούνται για την εφαρμογή λύσεων αναφορικά με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων·
- (ζ) τις ευθύνες για την υλοποίηση του ΕΠ και τους βασικούς δείκτες απόδοσης για την παρακολούθηση της προόδου εφαρμογής του·
- (η) εκτίμηση του κόστους εφαρμογής του ΕΠ, η οποία περιλαμβάνει και σχετικά χρονοδιαγράμματα·
- (θ) το σχέδιο ή τα σχέδια χρηματοδότησης που ισχύουν·
- (ι) την πολιτική διαφάνειας και τις διαδικασίες που ακολουθούνται·
- (ια) συμφωνίες που έχουν συναφθεί με άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα σχετικά με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, περιλαμβανομένης της χρήσης εγκαταστάσεων διάθεσης.

Το ΕΠ έχει ετοιμαστεί σύμφωνα με τα Άρθρα 11 και 12 της «Οδηγίας για τα ραδιενεργά απόβλητα», και υποβάλλεται στην ΕΕπ ως ξεχωριστό έγγραφο από την παρούσα έκθεση, σύμφωνα με τα Άρθρα 13 και 15 (4) της Οδηγίας.

7 Εμπειρογνωμοσύνη και Δεξιότητες (Άρθρο 8)

Το Άρθρο 18Α του Νόμου προβλέπει ότι, όλα τα εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να μεριμνούν για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των μελών του προσωπικού τους που έχουν αρμοδιότητες ή υποχρεώσεις και ευθύνες σχετιζόμενες με την πυρηνική ασφάλεια πυρηνικών εγκαταστάσεων, προκειμένου να διατηρείται και να αναπτύσσεται περαιτέρω η εμπειρογνωμοσύνη και οι δεξιότητες τους σε θέματα πυρηνικής ασφάλειας. Η υποχρέωση που προβλέπεται στο Άρθρο 18Α του Νόμου περιλαμβάνει τις αναγκαίες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης για την εφαρμογή του ΕΠ για τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων.

Η ΑΑ διασφαλίζει ότι το εθνικό πλαίσιο απαιτεί από όλα τα μέρη να προβαίνουν σε ρυθμίσεις για εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού τους, καθώς και δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης για την κάλυψη των αναγκών του ΕΠ για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, έτσι ώστε να αποκτήσουν, διατηρήσουν και αναπτύξουν περαιτέρω εμπειρογνωμοσύνη και δεξιότητες.

8 Οικονομικοί πόροι (Άρθρο 9)

Το Άρθρο 17(10)(δ) του Νόμου προβλέπει ότι, το αδειούχο πρόσωπο πρέπει να προβλέπει και να διατηρεί επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του όσον αφορά την πυρηνική ασφάλεια μιας πυρηνικής εγκατάστασης, όπως αυτές καθορίζονται στον Νόμο.

Οι παραγωγοί ραδιενεργών αποβλήτων έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την ασφαλή διαχείριση των αποβλήτων αυτών που παράγουν και η ευθύνη αυτή δεν μπορεί να μεταβιβαστεί. Κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, η ευθύνη αυτή βαρύνει τους κατόχους άδειας στους οποίους η ευθύνη έχει ανατεθεί από την ΑΑ.

Οι παραγωγοί ραδιενεργών αποβλήτων είναι υπεύθυνοι για την τεχνική, οικονομική και διοικητική διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, εντός του εθνικού ρυθμιστικού κανονιστικού πλαισίου και εντός των εφαρμοστέων διευθετήσεων της κυβέρνησης, καθώς και για την ανάπτυξη και τη συνεχή επανεξέταση των ειδικών συστημάτων διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων που εφαρμόζουν. Έτσι, οι παραγωγοί των ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να επωμίζονται όλα τα έξοδα της διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων, από την παραγωγή έως τη διάθεση των αποβλήτων αυτών, περιλαμβανομένου του κόστους της παρακολούθησης των εν λόγω αποβλήτων ή των εγκαταστάσεων αποθήκευσης των αποβλήτων αυτών (ή στο μέλλον, των εγκαταστάσεων διάθεσης μετά την παύση λειτουργίας τους) και το κόστος για τη διεξαγωγή της απαιτούμενης έρευνας και ανάπτυξης. Το κόστος για την εξαγωγή/αποστολή (ή στο μέλλον, την επεξεργασία ή την προετοιμασία για επεξεργασία) ραδιενεργών αποβλήτων που προορίζονται για διάθεση καλύπτεται από τον παραγωγό, υπό τη μορφή άμεσων πληρωμών προς τον προμηθευτή/κατασκευαστή των πηγών ή εξειδικευμένους οργανισμούς που διεξάγουν τέτοιες δραστηριότητες, όποιο εφαρμόζεται.

Η ΑΑ διασφαλίζει ότι, το εθνικό πλαίσιο απαιτεί ότι, επαρκείς οικονομικοί πόροι είναι διαθέσιμοι για την υλοποίηση του ΕΠ, ιδιαίτερα για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, λαμβάνοντας υπόψη την ευθύνη των παραγωγών ραδιενεργών αποβλήτων.

Η εθνική πολιτική και το ΕΠ παρέχουν αναλυτικά για τα χρηματοδοτικά προγράμματα, ανάγκες και υπολογισμούς:

- (α) Η κυβέρνηση πρέπει να διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα των οικονομικών, τεχνικών και ανθρώπινων πόρων για τη διατήρηση της βιωσιμότητας του συστήματος διαχείρισης

ραδιενεργών αποβλήτων στη χώρα και να εφαρμόζει τη στρατηγική διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων, όπως έχει προγραμματιστεί, καθώς και τη διαθεσιμότητα των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων που είναι αναγκαίοι για την ΑΑ, ώστε να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της σε σχέση με το εθνικό πλαίσιο διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.

- (β) Λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις υποχρεώσεις τους, οι παραγωγοί ραδιενεργών αποβλήτων διασφαλίζουν επίσης ότι επαρκείς οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι είναι διαθέσιμοι, όπου απαιτείται, για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους όσον αφορά την ασφάλεια της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων και για την εφαρμογή του ΕΠ διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων.

Όσον αφορά τα ραδιενεργά απόβλητα για τα οποία δεν ανήκουν σε κάποιο αδειούχο πρόσωπο ή είναι άγνωστο από πού προέκυψαν, η κυβέρνηση θα αναλάβει την ευθύνη για τη διαχείριση τους και τη διενέργεια ελέγχου σε κλειστές εγκαταστάσεις διάθεσης και τη χρηματοδότησή τους, ανάλογα με την περίπτωση.

Σε περίπτωση που ραδιενεργά απόβλητα αποστέλλονται για επεξεργασία ή επανεπεξεργασία από τη Δημοκρατία σε κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, την τελική ευθύνη για την ασφαλή και υπεύθυνη διάθεση των υλικών αυτών, περιλαμβανομένων τυχόν αποβλήτων ως υποπροϊόντων, έχει η Δημοκρατία.

9 Διαφάνεια και ενημέρωση του κοινού (Άρθρο 10)

Ο Νόμος προβλέπει ότι, οι πληροφορίες που σχετίζονται με την πυρηνική ασφάλεια πρέπει να είναι διαθέσιμες στους εργαζομένους και στο ευρύ κοινό. Η διαδικασία για την έγκριση νέας νομοθεσίας προϋποθέτει τη διαβούλευση με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και το κοινό. Οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο κοινό, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις. Οι πληροφορίες τίθενται στη διάθεση του κοινού σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θέτει σε κίνδυνο άλλα συμφέροντα όπως, μεταξύ άλλων, την ασφάλεια (security) όπως ορίζεται από την εθνική νομοθεσία ή τις διεθνείς υποχρεώσεις.

Επιπλέον, η ΑΑ διασφαλίζει ότι, το κοινό έχει τις απαραίτητες ευκαιρίες για ουσιαστική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, η ΑΑ ενημερώνει το κοινό με γνωστοποίηση που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, σε δύο ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες στη Δημοκρατία και στο διαδίκτυο, σχετικά με:

- (α) την επικείμενη λήψη απόφασης,

- (β) τη φύση της πιθανής απόφασης ή, στην περίπτωση που υφίσταται, το σχέδιο απόφασης,
- (γ) τον τόπο και χρόνο που οι πληροφορίες που σχετίζονται με την επικείμενη απόφαση διατίθενται στο κοινό, και
- (δ) ότι οποιοδήποτε μέλος του κοινού μπορεί να υποβάλει στην ΑΑ απόψεις ή παραστάσεις εντός 35 ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της γνωστοποίησης.

Η ΑΑ με σχετική ανακοίνωση που δημοσιεύεται σε δύο ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες στη Δημοκρατία και στο διαδίκτυο, ενημερώνει το κοινό για τις απόψεις ή παραστάσεις οποιουδήποτε προσώπου που της υποβλήθηκαν. Πριν τη λήψη απόφασης, η ΑΑ λαμβάνει δεόντως υπόψη τις απόψεις ή παραστάσεις που της υποβλήθηκαν. Ο τρόπος με τον οποίο η ΑΑ έλαβε υπόψη τις απόψεις ή παραστάσεις που της υποβλήθηκαν περιλαμβάνεται σε συνοπτική δήλωση, η οποία διατηρείται σε κατάλληλο αρχείο, όπως προβλέπεται στη νομοθεσία.

Επιπλέον, η εθνική πολιτική για τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων προβλέπει τα εξής:

- (α) Διαφάνεια και ενημέρωση του κοινού:
 - i. Όλες οι δραστηριότητες διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να διενεργούνται κατά ανοικτό και διαφανή τρόπο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Το κοινό θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, όπου αυτό δεν θίγει πρόνοιες της εθνικής νομοθεσίας, της ασφάλειας και της άμυνας.
 - ii. Οι κάτοχοι άδειας μεριμνούν ώστε οι απαιτούμενες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων να είναι διαθέσιμες στους εργαζομένους και στο ευρύ κοινό.
- (β) Λήψη αποφάσεων και συμμετοχή του κοινού:
 - i. Σε όλα τα στάδια διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να ακολουθείται διαδικασία λήψης αποφάσεων που να βασίζεται σε αποδείξεις και τεκμηρίωση.
 - ii. Η τεκμηρίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων που σχετίζεται με την ασφάλεια θα πρέπει να είναι ανάλογη με το επίπεδο του κινδύνου (κλιμακωτή προσέγγιση) και θα πρέπει να αποτελεί τη βάση για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων. Αυτό θα επιτρέψει τον εντοπισμό σημείων αβεβαιότητας στα οποία πρέπει να επικεντρωθεί η αξιολόγηση της ασφάλειας. Οι αποφάσεις για την ασφάλεια θα πρέπει να βασίζονται στα πορίσματα της αξιολόγησης αυτής και σε πληροφορίες σχετικά με

την ανθεκτικότητα και την αξιοπιστία της αξιολόγησης αυτής και στις παραδοχές που γίνονται κατά τη διεξαγωγή της.

- iii. Η λήψη αποφάσεων θα πρέπει να βασίζεται σε αποδεδειγμένες επιστημονικές πληροφορίες και στις συστάσεις της ΑΑ (δηλαδή τον ΥΕΠΚΑ). Όταν λαμβάνονται τέτοιες αποφάσεις, η διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα και τις ανησυχίες όλων των ενδιαφερόμενων και επηρεαζόμενων μερών. Η ΑΑ πρέπει να διασφαλίζει ότι το κοινό έχει τις απαραίτητες ευκαιρίες για ουσιαστική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων.
- iv. Όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την ασφάλεια μιας δραστηριότητας, θα πρέπει να υιοθετείται προληπτική προσέγγιση (αρχή της συνετούς προφύλαξης).

Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE) για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, γνωστή ως «Σύμβαση του Aarhus». Η σύμβαση αυτή προβλέπει μια σειρά από δικαιώματα για τους πολίτες, τα άτομα και τις οργανώσεις τους σε σχέση με το περιβάλλον, όπως είναι το δικαίωμα του καθενός να λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον τις οποίες κατέχουν οι δημόσιες αρχές («πρόσβαση πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον»), το δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον («συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον»), καθώς και το δικαίωμα αναθεώρησης των διαδικασιών για την αμφισβήτηση αποφάσεων δημόσιων φορέων που έχουν ληφθεί χωρίς την τήρηση των δύο προαναφερθέντων υποχρεώσεων ή γενικά του περιβαλλοντικού δικαίου («πρόσβαση στη δικαιοσύνη»).

10 Αυτοαξιολόγηση και αξιολόγηση ομοτίμων (Άρθρο 14(3))

Με βάση το Άρθρο 14(3) της «Οδηγίας για τα ραδιενεργά απόβλητα», όλα τα κράτη μέλη σε τακτά χρονικά διαστήματα και τουλάχιστον κάθε 10 χρόνια πρέπει να μεριμνούν για τη διενέργεια αυτο-αξιολόγησης του εθνικού πλαισίου τους, της ΑΑ, του ΕΠ και της εφαρμογής του, και να προσκαλούν διεθνείς αξιολογήσεις ομοτίμων του εθνικού πλαισίου τους, της ΑΑ ή/και του ΕΠ, με στόχο την διασφάλιση υψηλών προτύπων ασφαλείας σχετικά με την ασφαλή διαχείριση των αναλωμένων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης από ομοτίμους πρέπει να κοινοποιούνται στην ΕΕπ και στα άλλα κράτη μέλη και μπορούν να διατίθενται στο κοινό, εφόσον δεν υπάρχει σύγκρουση με ζητήματα πληροφοριών ασφαλείας που αφορούν τη φύλαξη ραδιενεργών αποβλήτων και δικαιωμάτων ιδιοκτησίας.

Η Κυπριακή Δημοκρατία σχεδιάζει να ολοκληρώσει την πρώτη αυτοαξιολόγηση του εθνικού πλαισίου, της ΑΑ, του ΕΠ και της εφαρμογής του, και επιπλέον να προσκαλέσει διεθνή αξιολόγηση ομοτίμων, το έτος 2016.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΠ θα πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά και να επικαιροποιείται, λαμβάνοντας υπόψη την τεχνική και επιστημονική πρόοδο, κατά περίπτωση, καθώς και τις συστάσεις, τα διδάγματα και τις καλές πρακτικές των αξιολογήσεων από ομοτίμους.

11 Παραπομπές και πρόσβαση σε σχετικά έγγραφα

Στο κείμενο του της παρούσας έκθεσης γίνονται οι ακόλουθες παραπομπές:

- [1] Οδηγία 2011/70/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2011 για τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση των αναλωμένων καυσίμων και των ραδιενεργών αποβλήτων.
- [2] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας (Υπεύθυνη και Ασφαλής Διαχείριση Αναλωμένων Καυσίμων και Ραδιενεργών Αποβλήτων) Κανονισμοί του 2014 (Κ.Δ.Π. 178/2014).
- [3] Κοινή Σύμβαση για την Ασφάλεια Διαχείρισης Αναλωμένου Καυσίμου και την Ασφάλεια Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων.
- [4] Ομάδα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Πυρηνικής Ασφάλειας, Τελικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Εκθέσεις των ΚΜ με βάση την Οδηγία για τα Ραδιενεργά Απόβλητα, ΗΛΓ_ρ(2014-27)_137.
- [5] Ο περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες Νόμος του 2002 (Νόμος 115(Ι)/2002).
- [6] Ο περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Τροποποιητικός) Νόμος του 2009 (Νόμος 8(Ι)/2009).
- [7] Ο περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες και Πυρηνικής Ασφάλειας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2011 (Νόμος 127(Ι)/2011).
- [8] Εθνική Πολιτική και Στρατηγική για την Υπεύθυνη και Ασφαλή Διαχείριση Ραδιενεργών Αποβλήτων στην Κυπριακή Δημοκρατία (2015).
- [9] Ο περί της Κοινής Σύμβασης για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Αναλωμένων Πυρηνικών Καυσίμων και για την Ασφάλεια της Διαχείρισης Ραδιενεργών Αποβλήτων (Κυρωτικός) Νόμος του 2009 (Νόμος 13(ΙΙΙ)/2009).
- [10] Θεμελιώδεις αρχές ασφάλειας αρ. SF-1, ΔΟΑΕ, Βιέννη (2006).
- [11] Οδηγία 2006/117/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2006 σχετικά με την επιτήρηση και τον έλεγχο των αποστολών ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένου πυρηνικού καυσίμου, ΕΕ L 337, 5.12.2006, σ. 21–32.
- [12] Γενικός Οδηγός Ασφάλειας (General Safety Guide) No. GSG-1 "Κατηγοριοποίηση των ραδιενεργών αποβλήτων", ΔΟΑΕ, Βιέννη, 2009.
- [13] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Βασικές Αρχές) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 494/2002).
- [14] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Ενημέρωση του Πληθυσμού για Εφαρμοστέα Μέτρα σε Περίπτωση Έκτακτης Ανάγκης) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 495/2002).
- [15] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Έκθεση για Ιατρικούς Σκοπούς) Κανονισμοί του 2002 (Κ.Δ.Π. 497/2002).
- [16] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Έλεγχος Κλειστών Πηγών Υψηλής Ραδιενέργειας και Έκθετων Πηγών) Κανονισμοί του 2006 (Κ.Δ.Π. 30/2006).

- [17] Οι περί Προστασίας από Ιονίζουσες Ακτινοβολίες (Επιτήρηση και Έλεγχος των Αποστολών Ραδιενεργών Αποβλήτων και Αναλωμένου Πυρηνικού Καυσίμου) Κανονισμοί του 2009 (Κ.Δ.Π. 86/2009).
- [18] Συνθήκη Ευρατόμ.
- [19] Οδηγία 2013/59/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2013 για τον καθορισμό βασικών προτύπων ασφάλειας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες και την κατάργηση των οδηγιών 89/618/Ευρατόμ, 90/641/Ευρατόμ, 96/29/Ευρατόμ, 97/43/Ευρατόμ και 2003/122/Ευρατόμ.
- [20] Οδηγία 2013/51/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 22^{ας} Οκτωβρίου 2013 περί θεσπίσεως απαιτήσεων προστασίας της υγείας του πληθυσμού από ραδιενεργές ουσίες που περιέχονται στο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης.
- [21] Οδηγία 2014/87/Ευρατόμ του Συμβουλίου της 8^{ης} Ιουλίου 2014 για τροποποίηση της Οδηγίας 2009/71/Ευρατόμ του Συμβουλίου περί θεσπίσεως κοινοτικού πλαισίου για την πυρηνική ασφάλεια πυρηνικών εγκαταστάσεων.
- [22] Ο περί της Σύμβασης για Έγκαιρη Ειδοποίηση Πυρηνικού Ατυχήματος και της Σύμβασης για Βοήθεια σε Περίπτωση Πυρηνικού Ατυχήματος ή Ραδιολογικής Έκτακτης Ανάγκης (Κυρωτικός) Νόμος του 1988 (Νόμος 164/1988).
- [23] Ο περί της Σύμβασης για την Πυρηνική Ασφάλεια (Κυρωτικός) Νόμος του 1998 (Νόμος 20(III)/1998).
- [24] Ο περί της Σύμβασης για τη Φυσική Προστασία Πυρηνικού Υλικού και Πυρηνικών Εγκαταστάσεων (Κυρωτικός) Νόμος του 1998 και 2012 (Νόμος 3(III)/1998 και Νόμος 38(III)/2012).
- [25] Ο περί της Περιεκτικής Συνθήκης για την Απαγόρευση των Πυρηνικών Δοκιμών (Κυρωτικός) Νόμος του 2003 (Νόμος 32(III)/2003).
- [26] Ο περί Διεθνούς Συνθήκης περί Μη-Διασποράς Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικός) Νόμος του 1970 (Νόμος 8/1970).
- [27] Ο περί της Συμφωνίας Εγγυήσεων μεταξύ της Κύπρου και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την εφαρμογή εγγυήσεων σε σχέση με τη Συνθήκη για τη Μη Διασπορά Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικός) Νόμος του 1973 (Νόμος 3/1973).
- [28] Ο περί του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στη Συμφωνία μεταξύ Κύπρου και Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας για την εφαρμογή διασφαλίσεων σε σχέση με τη Συνθήκη για τη Μη Διασπορά Πυρηνικών Όπλων (Κυρωτικός) Νόμος του 2002 (Νόμος 27(III)/2002).
- [29] Ο περί της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή Πράξεων Πυρηνικής Τρομοκρατίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2007 (Νόμος 44(III)/2007).
- [30] Ο περί της Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, των κρατών μελών που δεν διαθέτουν πυρηνικά όπλα και του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας, κατ' εφαρμογή των παραρτημάτων 1 και 4 του άρθρου III της Συνθήκης για τη Μη Εξάπλωση των Πυρηνικών Όπλων και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου αυτής (Κυρωτικός) Νόμος του 2007 (Νόμος 37(III)/2007).
- [31] Πρότυπα του ΔΟΑΕ για τη Μεταφορά Ραδιενεργών Υλικών.
- [32] Συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών για τη Μεταφορά Επικίνδυνων Εμπορευμάτων.
- [33] Διεθνής Ναυτιλιακός Κώδικας για Επικίνδυνα Εμπορεύματα (IMDGC).

- [34] Τεχνικές Οδηγίες για την Ασφαλή Μεταφορά Επικίνδυνων Εμπορευμάτων του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO).
- [35] Σύμβαση της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης (UPU).
- [36] Εθνικό Πρόγραμμα για την υπεύθυνη και ασφαλή διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Πρόσβαση στις αναφορές παρέχεται μέσω της ιστοσελίδας της ΥΠΕΛ/ΤΕΕ στη διεύθυνση www.mlsi.gov.cy/dli .

12 Στοιχεία επικοινωνίας με την ΥΠΕΛ/ΤΕΕ

Υπηρεσία Ελέγχου και Επιθεώρησης για Ακτινοβολίες
Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Απελλή 12,
1080 Λευκωσία
ΚΥΠΡΟΣ
Τηλ.: +357 22405623, +357 22405650
Φαξ: +357 22405651, +357 22663788
Ηλεκτρ. ταχυδρομείο: info@dli.mlsi.gov.cy
Ιστότοπος: www.mlsi.gov.cy/dli

